

**Tampereen seudun
sukututkimusseura**

Julkaisupäivä 1.9.2004

Toimitus Johanna Kurela
Piirrokset (jollei toisin mainita) Tiina Miettinen
Taitto ja painatus Esa Print Tampere, 2004

ISSN 0359-128X

Seuran osoite

Tampereen seudun sukututkimusseura ry
Kalkun viertotie 1 D 63
33330 Tampere

Seuran tilinumero

Nordea Tampere 114630-7209098

Seuran www-sivut

www.genealogia.fi/stutkyh/tsss/koti.htm

HALLITUS JA TOIMIHENKILÖT

Tiedot voimassa maaliskuun 2005 vuosikokoukseen asti

Puheenjohtaja

Antti Lähde
Piettasenkatu 2 A 24
33580 Tampere
puh. (03) 362 7587
sähköposti: heikari@kolumbus.fi

Varapuheenjohtaja, ohjelma-asiat

Tiina Miettinen
Nahkatehtaankatu 7 B 41
33270 Tampere
puh. (03) 344 4599
sähköposti: tiinamarjut@koti.soon.fi

Sihteeri; jäsenasiat, osoitteenmuutokset, ilmoittautumiset kursseille

Marjatta Rintala
Kalkun viertotie 1 D 63
33330 Tampere
puh. (03) 343 2004
sähköposti: mrintala@koti.soon.fi

Rahastonhoitaja

Nina Järvensivu
Myllyhaantie 34
33960 Pirkkala
puh. 040 730 1420
sähköposti: ninaserafina@hotmail.com

Retket

Jukka Sirén
Hirvenojantie 12
36200 Kangasala
puh. 050 337 7860
sähköposti: j.u.siren@hotmail.com

Julkaisujen toimitus

Johanna Kurela
Sorsapuisto 1 A 10
33500 Tampere
puh. (03) 261 2292
sähköposti: johanna.kurela@koti.soon.fi

Julkaisujen myynti ja tilaukset

Hilkka Järvinen
Mäntykatu 4 B 16
33200 Tampere
puh. (03) 214 6740
sähköposti: hilkka.jarvinen@pp.nic.fi

Kirjastonhoitaja

Hanna Turppa
Mustanlahdenkatu 20 C 163
33210 Tampere
puh. (03) 222 9881

Webmaster

Markku Ollila
Paavontie 16
33960 Pirkkala
puh. 0400 459 071
sähköposti: ollilma@kolumbus.fi

Kannessa Tiina Miettisen piirros *Orpanat*.

Tervehdys Ystävät, Sukututkijat

Tätä kirjoittaessa on hieno keväinen toukokuun aamu luonnon rynnistäessä kohti kesää. Tätä lukiessanne on takana toivottavasti upea kesä "suvun" parissa.

Tuoreena puheenjohtajana olen iloinen keväisestä Vaasan-retkestä ja monesta sukututkimusseuravuodesta tätä ennen.

Olen tamperelainen tuotantojohtaja, joka elää vaimonsa kanssa hyvää aikaa eläkkeellä. On tilaisuus seurata ajan ilmiöitä ja olla olemassa tyttärien ja lapsenlasten lähellä.

Seuraavasta toimintakaudestamme tulee hyvin mielenkiintoinen ja monimuotoinen sukututkimuksen työstämisen kannalta. Saamme tietoa ja ajan tasalla olevaa sukututkimuksen opetusta runsaasti. Tietoa voimme saada Orpanan ja luentoiltojen lisäksi seuran omista koulutustilaisuuksista ja voimme osallistua sukututkimuskursseille kansalaisopistoissa, yliopistolla sekä atk ja sukututkimus -tyyppisille luennoille ja kursseille mm. Mukanetissä ja Metsossa.

Vaikka sukututkimus on hyvin trendikästä, niin emme saa unohtaa perusteellisen tutkijakoulutuksen kaikenkattavaa merkitystä, toisaalta jäsenistömme uusiutumisen ja ilahduttavan lisääntymisen kautta seuramme saa uusia haasteita, jotka otamme ilolla ja aktiviteetillä vastaan.

Tiistai-iltojemme anti on tietenkin edelleen toimintamme runko, jonka tasoa pyrimme vaalimaan ja parantamaan.

Oma näkemykseni ja toiveeni on iloisen odottava, että sukututkimus, sukulaisuus, sukuseuraisuus ja perinteiden vaaliminen tulisivat yhä useamman harrastukseksi.

Toivon meille kaikille nautittavaa toimintakautta!

Antti Lähde
puheenjohtaja

Seuran hallitus uusiutui

Uusi puheenjohtaja, uusi retkien järjestäjä

Maaliskuun 2004 vuosikokouksessa seuran jäsenet valitsivat itselleen uuden puheenjohtajan. Seuraamme vuodesta 2001 tarmokkaasti luotsannut puheenjohtaja Eino Koskinen jättäytyi omasta pyynnöstään tehtävästään. Kokous valitsi uudeksi puheenjohtajaksi Antti Lähden, joka on aiemmin toiminut seuran hallituksessa.

Myös seuran retkiä ansiokkaasti järjestänyt retkivastaava Erkki Sivi jättäytyi tehtävästään. Hänen tilalleen kokous valitsi Jukka Sirénin.

Muissa tehtävissä jatkavat edelleen Marjatta Rintala (sihteeri), Nina Järvensivu (rahastonhoitaja), Tiina Miettinen (esitelmävastaava ja varapuheenjohtaja) ja Johanna Kurela (julkaisujen toimittaja).

Jäsenistö kiittää Eino Koskista ja Erkki Siviä kuluneista vuosista ja toivottaa onnea ja menestystä uudelle puheenjohtajalle, retkivastaavalle sekä muille hallituksen jäsenille!

Tampereen seudun sukututkimusseuran hallitus, joka valittiin tehtäväänsä maaliskuussa 2004. Edessä retkivastaava Jukka Sirén (vas.) ja puheenjohtaja Antti Lähde, keskirivissä esitelmävastaava Tiina Miettinen ja sihteeri Marjatta Rintala. Takarivissä rahastonhoitaja Nina Järvensivu ja julkaisujen toimittaja Johanna Kurela. Kuva: Mauri Väänänen.

Hallitus esittäytyy

Antti Lähde puheenjohtaja

Olen tamperelainen tuotantojohtaja, joka elää vaimonsa kanssa hyvää aikaa eläkkeellä. On tilaisuus seurata ajan ilmiöitä ja olla olemassa omien tyttärien ja lapsenlasten lähellä. Sukututkimusta olen harrastanut noin kahdeksan vuotta. Tampereen seudun sukututkimusseuran hallituksessa olen aiemmin toiminut kaudella 2001–2002. Toimin tuolloin seuran esitelmävastaavana.

Suvussani on muitakin sukututkijoita. Heidän kanssaan olen selvittänyt ja koonnut julkaisuksi isopappani Anders Sommarfeltin (Antti Haapalinnan) esi- ja jälkipolvia. Sommarfelt-suvun kokoontumisesta olen pitänyt esitelmän seuramme jäsenillassa helmikuussa 2004.

Tiina Miettinen varapuheenjohtaja, esitelmävastaava

Olen syntyperältäni paljasjalkainen tamperelainen, vaikka en omaa ainuttakaan sukujuurta Tampereelle. Isäni suku on asunut Karjalankannaksen Valkjärvellä ja Viipurin alueella. Äitini suku taas on pysytellyt vuosisatoja tiukasti Kanta-Hämeessä. Olen siis taustaltani puoleksi karjalainen ja puoleksi hämäläinen. Muiden heimojen edustajia ei sukupuustani juuri löydy.

Koulutukseltani olen filosofian lisensiaatti ja ammatiltani historian tutkija. Tällä hetkellä kirjoitan Hauhon pitäjän historian 2. osaa sekä keräilen siinä samalla aineistoa väitöskirjaani, joka koskee aviotonta syntyvyyttä Kanta-Hämeessä 1700-luvulla. Itseni kohdalla toteutuu vanha sanonta: "Suutarin lapsilla ei ole kenkiä". Pengon työkseni vanhoja asiakirjoja arkistoissa mutta en ehdi paneutua siellä juuri koskaan omien esivanhempieni etsintään.

Sukututkimukseni keskittyy lähes yksinomaan Luopioisten Lemmettylän Bock-sukuun. Lisäksi työn puitteissa tutkin lukuisia hauholaisia perheitä ja sukuja. Yritän myös saada kasaan tietoja Kannaksenkarjalan Miettisten vaiheista, mutta siihen en ehdi tarpeeksi syventyä.

Kuulun Tampereen seudun sukututkimusseuran lisäksi Miettisten sukuseuraan. Historian ja sukututkimuksen ohella harrastan myös puutarhanhoitoa ja kuulun Suomen Ruususeuraan.

Olen toiminut seuran ohjelmavastaavana vuodesta 2003 alkaen. Tehtävänäni on hankkia jäseniltoihimme mielenkiintoisia esitelmöitsijöitä. Minulle saa tulla ehdottamaan hyviä esitelmäaiheita. Tavoitteenani on saada esitelmien pitäjiksi sekä sukututkimuksen harrastajia että historian asiantuntijoita. Toivoisin, että useampi seuramme jäsen uskaltautuisi esitelmänpitäjäksi.

Marjatta Rintala sihteeri

Olen liittynyt Tampereen seudun sukututkimusseuraan jo 21 vuotta sitten, 1.1.1983. Vuosina 1983–1990 avustin seuraa kirjoittamalla julkaisujen artikkeleita puhtaaksi. Hallituksen jäsen olen ollut vuodesta 2000 ja samalla toiminut seuran sihteerinä.

Olen kotoisin Tampereen Ala-Pispalan Hongan torpasta. Minulla on kaksi tytärtä ja kahdeksan lapsenlasta – yhdeksäs syntyy syyskuussa.

Sukuni on lähtöisin Tampereen seudulta. Äitini suku on pysynyt Viljakkalan–Hämeenkyrön tienoilla, ja varsinkin äidinäidin suku on kulkenut talosta taloon, jois-

ta viimeisimmät ovat Leppäkoski, Selenski, Uppa ja Nikki. Äidinisäni oli myyty huutolaiseksi, ja hänen sukujuurensa ovat vähän enemmän hajallaan. Hänen isäänsä käytettiin kuulemani mukaan Viljakkalassa lasten pelottelijana, nimeltään Iso-Sehva.

Isäni suku on Vesilahdelta ja sen ympäristöstä, Suoniemeltä, Tottijärveltä ja Tyrväältä. He ovat enimmäkseen olleet piikoja ja renkejä, joiden seuraaminen on hankalaa varsinkin Vesilahdella, missä kirkonkirjoja on tulipalojen vuoksi tuhoutunut. Lähisuvun nimet ovat Nummi, Kolkkala, Friman ja Antila.

Nina Järvensivu **rahastonhoitaja**

Äidinpuoleiset sukujuureni menevät Lappiin ja Vian Karjalaan; isäni puolelta olen kotoisin Savitaipaleelta, Turusta, Kiteeltä, Savonlinnasta, Varkaudesta ja Helsingistä. Olen kolmannen polven stadilainen, mutta olen asunut jo kauan Pirkkalassa mieheni ja kolmen teini-ikäisen lapsemme kanssa.

Oman sukuni lisäksi tutkin Mouhijärveltä lähtöisin olevan mieheni Mikon sukua. Hänen juurensa ovat Mouhijärven lisäksi Ruovedellä, Teiskossa ja Pohjois-Karjalassa Joensuun tienoilla.

Tampereen seudun sukututkimusseuran rahastonhoitajana olen toiminut vuodesta 2003 lähtien. Sukututkimusta en ole tänä kesänä ehtinut harrastaa, sillä avasin elokuussa ompelimo liikkeen Pirkkalan keskustassa.

Jukka Sirén **retkivastaava**

Olen puolitoista vuotta sitten jäänyt eläkkeelle toimittuani Finnairilla ja erilaisissa vientitehtävissä Suomen paperi- ja muoviteollisuuden palveluksessa. Työtehtävieni vuoksi olen asunut mm. Ranskassa ja Norjassa. Nykyään asun puolisoni kanssa Kangasalla.

Sukututkimuksen ja historian tutkimisen lisäksi harrastuksiani ovat yhdistystoiminta, penkkiurheilu,

filatelia, luonnonkasvit, matkailu ja aiemmin myös lentäminen.

Isänisäni suku on vahvasti hämäläistä talonpoikaissukua, joskin sieltä löytyy myös uusimaalaisia sekä suomen- että ruotsinkielisiä talonpoikais- ja pappissukuja ja varsinaissuomalaisia ja satakuntalaisia pappis- ja rälssisukuja. Mukana on eteläpohjalaisia talonpoikaissukujakin. Eräs sukuhaara juontaa Tanskaan. Tämän sukuhaaran puitteissa tutkin seuraavia pitäjiä: Sääksmäki, Akaa, Urjala, Kalvola, Hattula, Jokioinen, Loimaa, Nurmijärvi, Vihti, Inkoo, Degerby, Siuntio, Marttila, Kaarina, Lieto, Turku, Lemu, Masku, Paimio, Piikkiö, Pöytyä, Pori, Nakkila, Lapua, Nurmo ja Härmä.

Isänäitini esivanhemmat löytyvät Satakunnasta, Pirkanmaalta, Ruotsista ja Italiasta. He ovat talonpoikia, torppareita, sotilaita ja säätyläisiä seuraavista pitäjistä: Mouhijärvi, Tyrvää, Pirkkala, Vesilahti, Lempeälä, Suoniemi, Karkku, Kiikka, Suodenniemi, Lavia, Kokemäki ja Hämeenkyrö.

Äidinäitini sukujuuret ovat lähinnä talonpoikaisia, myös sotilaita on runsaasti, palkollisia, pappeja, porvareita ja säätyläisiäkin löytyy. On myös pirkanmaalaisia, päijäthämäläisiä, satakuntalaisia, varsinaissuomalaisia, ruotsinkielisiä pohjalaisia sekä riikinruotsalaisia sukuja. Erikoisesti Kangasala on hyvin esillä, myös Pälkäne, Orivesi, Kuhmalahti, Hartola, Pori, Mynämäki, Lemu, Lokalahti, Vehmaa ja Korsnäs.

Äidinisäni suku on Päijänteen ja Kangasalan välimaastosta: Kangasala, Orivesi, Pälkäne, Sahalahti, Kuhmalahti ja Kuhmoinen. He ovat lähinnä talonpoikaista väkeä, mutta heissä on myös torppareita, sotilaita ja palkollisia.

Johanna Kurela **julkaisujen toimittaja**

Sukututkimusta olen harrastanut noin seitsemän vuoden ajan. Vuonna 1998 minut valittiin seuran hallitukseen. Aluksi toimin ohjelmavastaavana, mutta pian minulle luovutettiin tärkeä tehtävä seuran julkaisujen toimittajana. Toimitustyö sopiikin minulle erinomaisesti.

ti, sillä olen koulutukseltani suomen kielen maisteri. Viihdyn hyvin tehtävässäni pilkkunvartijana ja kielenviilaajana.

Sukuani ajattelen aina nelihaaraisena isovanhempieni mukaan. Äidinäitini eli mammin suku on pääosin Satakunnasta, mutta mukana on annos eteläpohjalaisuuttakin. Tälle sukuhaaralle on ominaista lukuisat pappissäädyn jäsenet, mm. Johan Wegelius. Äidinisäni eli Eepi-papan suku on Hämeestä, Kymenlaaksosta ja Keski-Suomesta. Heidän joukossaan on mm. esiäitini, joka ei koskaan oppinut lukemaan eikä siis päässyt ripillekään ja saanut naimalupaa. Lastensaamista ei lukutaidottomuus kuitenkaan estänyt; hän sai viisi aviotonta lasta.

Isänäitini eli Aili-mummin suku on Sata-Hämeestä. Tästä haarasta pääsen mm. skotlantilaiseen esi-isääni, jota en malta olla mainitsematta joka kerta, kun kerron tutkimuksistani. Isänisäni Jaska edustaa samoin sukujuurteni eksoottisempaa puolta. Hän oli 1930-luvulla Suomen kansalaisuuden saanut vienankarjalainen, jonka esivanhemmissa ja muussa suvussa on tunnettuja kalevalaisen perinteen taitajia, tietäjiä ja runoilijoita.

Viime kuukausina olen sukututkimuksissani keskittynyt yksinomaan oman jälkeläiseni tutkimiseen. Poikani Leo Väänänen syntyi marraskuussa 2003, ja hänessä riittää joka päiväksi uutta ihmeteltävää ja ihailtavaa.

Tampereen kesäyliopistossa kurssi: Sukututkija ja Suomen historian lähteet

Aika: 29.9., 6.10., 13.10. ja 20.10.2004 klo 17.00–19.15

Kouluttaja: FL, historian tutkija Tiina Miettinen

Kohderyhmä: Sukututkijat, historian harrastajat

Tavoite

Kurssin tavoitteena on ymmärtää mihin tarkoitukseen ja mitä varten syntyivät omana aikanaan ne lähdeaineistot, joita sukututkijat ja historiantutkijat tänä päivänä käyttävät. Kurssilla kannustetaan sukututkijaa katsomaan tuttuja lähteitä uudesta näkökulmasta.

Sisältö

Kurssilla selvitetään, miksi lähdeaineistot Suomessa ovat sellaisia kuin ovat. Tarkastellaan mm. kirkonkirjoja, läänin- ja voutintilejä, maakirjoja, henkikirjoja, tuomiokirjoja, Suomen asutuksen yleisluetteloa. Selvitetään mikä oli niiden käyttötarkoitus omana aikanaan. Käydään läpi Suomen väestöhistoriaa 1500–1800-luvuilla suvun ja perheen näkökulmasta. Katsellaan millaisilta asiakirjat näyttävät ja mitä kaikkea tietoa niihin

sisältyy. Tehdään pieniä harjoituksia ryhmissä. Käsitellään kurssilaisten omiin sukututkimuksiin liittyviä ongelmia ja mietitään samalla keinoja miten kukin voisi löytää kadonneita esivanhempiaan.

Hinta

70 euroa

Sitovat ilmoittautumiset 15.9.2004 mennessä

Tampereen kesäyliopisto

puh. (03) 223 8433

kesayliopisto@uta.fi

www.uta.fi/kesayliopisto

Kemiöstä Pirkanmaalle

**Monet sukututkijat, joiden esivanhemmat kuu-
luivat suomalaiseen maalaisväestöön, ovat tot-
tuneet siihen, että esivanhemmat ainakin 1700-
ja 1800-luvuilla asuivat samalla paikkakunnalla
ehkä koko ikänsä tai liikkuivat ja muuttivat
paikasta toiseen hyvin suppealla alueella, esi-
merkiksi saman kihlakunnan piirissä. Silloin
tällöin sattui kuitenkin, että kaupunkiin ja
ammattioppiin tai muuten uusiin oloihin ha-
keutunut maaseudun nuori päätyi aivan toi-
seen maakuntaan ja jopa toiselle kielialueelle.
Näin kävi 1700-luvun lopulla kemiöläiselle esi-
isälleni Michel Eklundille, jonka jälkeläisiä
1800- ja 1900-luvuilla asui Tampereen seudulla
ja Vaasassakin. Seuraavassa esitetään hänen
mieskantaiset jälkipolvensa 1800-luvun lop-
puun asti. Lähteistä ei erikseen viitata synty-
neiden, vihittyjen ja kuolleiden luetteloihin.**

Taulu 1

I Michel Eklund s. Kemiössä 9.9.1758, vht
Kuggsbölen rusthollin rakuuna **Erik Eklund** ja hänen
2. vaimonsa **Lisa Mattsintytär (Lillberg)**. Palveli
renkinä Majniemen kartanon Alatalossa 1773 ja
Dalkarbyssä 1774. Muutti 1775 Kemiöstä Dragsfjärdiin
ja sieltä kesällä 1776 Turkuun, jossa kirjoittautui vau-
nun- ja pyöräntekijöiden ammattikuntaan sen
oltermannin, mestari Sandbergin oppipojaksi. Valmisti
syksyllä 1780 kisällinäytteenään reen ja kirjoitettiin ulos
ammattikunnasta kisällinä 9.12.1780. Muutti Turusta
Hämeenlinnaan ja haki siellä 1781 porvarisoikeuksia,
muttei saanut hankituksi niiden vaatimaa mestarin-
kirjaa. Muutti 1783 Tottijärvelle, jossa toimi vaunujen-
tekijänä ja asui ainakin 1787-89 Tottijärven säterikar-
tanossa, Vesilahden Laukon sivukartanossa. Muutti
1789 Vesilahdelle, jossa palkattiin sotamieheksi Porin

läänin jalkaväkirykmentin Vesilahden komppanian
Vakkalan ruotuun n:o 48 ja sai sotilasnimen Trygg, jota
hänestä siitä lähtien käytettiin myös Vesilahden kirkon-
kirjoissa. Oli armeijan rullien mukaan 5 jalkaa 5 tuu-
maa (n. 164 cm) pitkä. Osallistui Kustaan sotaan (1788-
90) ja Suomen sotaan (1808-09). Kuoli Tornion lähel-
lä Vojakkalan sairaalassa 2.1.1809.¹

Puoliso Turussa 4.10.1778 piika **Kristliina Joha-
nintytär** Lovelta, s. rippikirjojen mukaan 1744. Toden-
näköisesti Paimion Loven kylästä (ei ole merkitty sen
kohdalle Paimion rippikirjaan). Kuoli Vesilahdella
1.11.1826.²

Lapset:

II Maria Elisabeth, s. Paimiossa 8.8.1779. K. lap-
sena?³

II Anna Christina, s. Hämeenlinnassa 14.11.1782.
K. lapsena?⁴

II Eva Sophia, s. Hämeenlinnassa 14.11.1782, k. siel-
lä 12.12.1782.⁵

II Maija Stina, s. Tottijärvellä 3.7.1785. K. lapsena?⁶

II Ulrika, s. Tottijärvellä 3.7.1786. K. lapsena?⁷

II Isak, s. Tottijärvellä 17.11.1787, k. Vesilahdella
1798.⁸

II Kustaa, s. Vesilahdella 7.1.1793. Taulu 2.

Taulu 2 (taulusta 1)

II Kustaa Mikonpoika Eklund s. Vesilahdella
7.1.1793. Muutti 1801 Tampereelle ja meni siellä
vaununtekijä Wahlströmin oppipojaksi. Värväytyi
3.2.1813 kuudeksi vuodeksi Suomen 1. jääkäiryk-
mentin Turun pataljoonan Tampereen komppaniaan,
jossa palveli numerolla 40. Oli armeijan rullien mu-
kaan 5 jalkaa 7 tuumaa (n. 167 cm) pitkä. Erosi armei-

jasta jo 26.6.1818. Asui Lempäälässä Lastusten kartanossa 1814, Viljakkalan Karhenkylässä 1817 ja Hämeenkyrössä Laitilan sotilasvirkatalolle kuuluneessa Rajalan torpassa 1819-22. Muutti 1822 Ylöjärven kirkonkylään. Asuinpaikkojen vaihdokset lienevät johtuneet siitä, että hän teki vaunuja ja muita ajopelejä eri puolilla Ylä-Satakuntaa asuneille tilaajille, esim. vau-
nut Myllymäen Eljaalan isännälle Hämeenkyrössä 1821. K. Ylöjärvellä 26.5.1849.⁹

Puoliso Ylöjärvellä 19.4.1813 **Saara Leena Yrjöntyttä**, s. Ylöjärvellä 12.10.1784, vht jahtivouti Yrjö Juhonpoika Björn ja Beata Juhontytär. K. Ylöjärvellä 1.12.1860.

Lapset:

III Kustaa Aadolf, s. Lempäälässä 14.12.1814. Taulu 3.

III Helena Fredrika, s. Viljakkalassa 7.10.1817.

III Kustaava Karoliina, s. Hämeenkyrössä 31.10.1821.

III Johanna, s. Ylöjärvellä 1.8.1825, k. siellä 26.1.1837.

Taulu 3 (taulusta 2)

III Kustaa Aadolf Eklund, s. Lempäälässä 14.12.1814. Muutti 1833 Ylöjärveltä Tampereelle ja sieltä 1835 takaisin Ylöjärvelle. Muutti 1835 Viljakkalaan ja 1836 sieltä Teiskoon, jossa puusepänapissa Kahanpään kylässä Yli-Rantalassa nikkarit Matti Lindroosin luona 1836-38. Muutti 1838 Harjuun ja sieltä Ylöjärvelle, jossa toimi puuseppänä kirkonkylässä. Muutti 1851 perheineen Pirkkalaan, jossa viljeli lampuotina (vuokraviljelijänä) kauppias Otto Thunebergin omistamaa Kohman tilaa Tohlopissa vuoteen 1858. Asui sen jälkeen itsellisenä Hyhkyssä. K. Pirkkalassa 25.5.1867.¹⁰

Puoliso Teiskossa 11.9.1838 **Hedvig Juhontytär**, s. Teiskossa 22.9.1815, vht Terälahden Paksulan talon vävy Juho Yrjönpöika ja Maria Yrjöntyttä. K. Pirkkalassa 24.4.1868.

Lapset:

IV Kaarle Kustaa, s. Ylöjärvellä 2.11.1838. Taulu 4.

IV Adolfina, s. Ylöjärvellä 23.10.1840.

IV Akseli, s. Ylöjärvellä 5.2.1845. Muutti 1857 Tampereelle ja sieltä Messukylään, josta muutti Pirkkalaan

1866. Asui aluksi vanhempiensa luona ja 1870-luvun alussa renkinä veljensä Kustaa Aadolf Eklundin torpassa. K. naimattomana Pirkkalassa 8.9.1871.¹¹

IV Juho Aadolf, s. Ylöjärvellä 7.12.1847. Taulu 5.

IV Vilhelm, s. Ylöjärvellä 12.11.1849, k. siellä 10.3.1850.

IV Matilda, s. Pirkkalassa 26.2.1854, k. siellä syyskuussa 1856.

Taulu 4 (taulusta 3)

IV Kaarle Kustaa Eklund s. Ylöjärvellä 2.11.1838. Muutti 1855 Pirkkalasta Tampereelle, jossa työskenteli Finlaysonin puuvillatehtaassa vuoteen 1860 asti. Muutti 1860 Pirkkalaan. Torpparina Hyhkyn Mattilan talolle kuuluneessa torpassa, jota hänen mukaansa alettiin nimittää Eklundin torpaksi. K. Pirkkalassa 31.5.1886.¹²

Puoliso Pirkkalassa 10.11.1869 **Eeva Stiina Matintytär**, s. Ylöjärvellä 5.1.1848, vht lampuotit Matti Juhonpoika Siukola (myöhemmin Pirkkalan Hyhkyn Hennerin tilan lampuotit) ja Leena Antintytär.

Lapset, s. Pirkkalassa:

V Kaarle Daavid 30.12.1870. Asui rippikirjan mukaan kotonaan vielä 1899.¹³

V Kustaa Eemil 20.11.1872.¹⁴

V Lydia 20.11.1872. Muutti pois kotoa 1893 ja meni pöiksi Mattilaan, jossa asui rippikirjan mukaan vielä 1899.¹⁵

V Juho Alfred 15.2.1879. Muutti 1894 Tampereelle, jossa pääsi makkarantekijän oppilaaksi. Asui siellä vielä 1897.¹⁶

V Martta Josefiina 28.10.1882. Muutti Tampereelle 1899.¹⁷

V Iida Pauliina 4.11.1885, k. Pirkkalassa 16.12.1885.

Taulu 5 (taulusta 3)

IV Juho Aadolf Eklund s. Ylöjärvellä 7.12.1847. Muutti 1864 Tampereelle, jossa työskenteli Finlaysonin puuvillatehtaassa. Myöhemmin puusepän oppipöika ja kisälli. Nimi merkitty Tampereen kirkonkirjoihin muodossa Johan Alfred Eklund ja syntymäajaksi 7.12.1854. Omisti jonkin aikaa talon Tampereella.

Muutti 1894 Akaaseen ja sieltä 1896 Vaasaan.¹⁸

Puolisot: **1. Johanna Vilhelmiina Lammi**, s. Mouhijärvellä 7.7.1844, vht Tiaisen torppari Matti Lammi ja Anna Matintytär. K. Tampereella 16.6.1880.¹⁹

2. Leski Ida Maria Kallentytär Lindström (vihitty Akaassa 14.5.1894), s. Jämsässä 23.12.1857.²⁰

Lapset, s. Tampereella:

V 1. Juho Alfred 20.6.1870. Taulu 6.

V 1. Kaarle Kustaa 20.12.1874. Muutti 1890 Suoniemelle, jossa meni suutari Abraham Väisäsen oppipojaksi Ruolahteen. Palasi 1893 Tampereelle.²¹

V 1. Vihtori Edvard 20.12.1878. Sorvarin oppipoikana Tampereella. Muutti 1896 Vaasaan.²²

Taulu 6 (taulusta 5)

V Juho Alfred Eklund s. Tampereella 20.6.1870. Pääsi siellä sorvarin oppipojaksi ja kisälliksi. Muutti 1895 Vaasaan.²³

Puoliso Tampereella 20.5.1893 **Olga Maria Wigren**, s. Tampereella 17.6.1873.

Lapsia:

VI Juho Ludvig s. 30.9.1893 Tampereella ja k. siellä 23.11.1893.

Kemiöläisen rakuunan Erik Eklundin armeijassa saama sotilasnimi, jota hänen talonpoikaiset vanhempansa eivät vielä käyttäneet, muuttui siis seuraavassa sukupolvessa periytyväksi sukunimeksi, jonka hänen poikansa Michel otti käyttöön lähtiessään Turkuun vaunutekijän oppiin. Porin läänin jalkaväkirykmentin Vesilahden komppanian kirjuriille se ei syystä tai toisesta kelvannut, vaikka yksi ja toinen ruotusotamies käyttikin armeijassa omaa periytyvää sukunimeään, vaan Michel sai armeijassa nimen Trygg, jota hänestä sitten Vesilahden kirkonkirjoissakin käytettiin. Hänen poikansa Kustaa palasi sekä isältä ja isoisältä perittyyn sukunimeen että isänsä ammattiin, ja suurin osa kolmen seuraavankin sukupolven miehistä hakeutui käsityö-ammatteihin: puusepiksi, sorvareiksi, suutariksi ja makkarantekijäksi.

Tyttärien vaiheita ei tässä jälkipolvitutkimuksessa ole seurattu, mutta mainittakoon, että esiäitini Kustaava Karoliina Eklund (taulu 2) oli naimisissa Messukylän pitäjänsuutarin Fredrik Dahlgrenin kanssa. Dahlgrenin suvun vaiheita Tampereen seudulla olen selostanut Tampereen seudun sukututkijoiden vuosikirjassa 1990:1.

Terhi Nallinmaa-Luoto

VIITTEET

1 Terhi Nallinmaa-Luoto: Sotamies Tryggin arvoitus ja Eklundit vaunutekijöinä. Teoksessa Pertsä, ystäväkirja Pertti Vuoriselle 3.6.2002, Helsinki 2002, s. 181-183 ja siinä viitatu lähteet.

2 Vesilahden rippikirja 1823-31:295.

3 Ei ole merkitty Vesilahden rippikirjoihin.

4 Ei ole merkitty Vesilahden rippikirjoihin kuten ei myöskään kaksoissisarensa. Jompikumpi heistä kuoli Hämeenlinnassa 14.11.1782.

5 Ks. viite 4.

6 Ks. viite 3.

7 Ks. viite 3.

8 Vesilahden rippikirja 1795-99:249.

9 Nallinmaa-Luoto 2002 s. 181 ja siinä viitatu lähteet.

10 Ylöjärven rippikirjat 1832-38:153 ja 1846-52:146; Teiskon Turun ja Porin läänin kuuluneen osan rippikirja 1835-41:70; Pirkkalan (Nokian) rippikirjat 1848-54:280, 1855-61:289 ja 329 ja 1862-69:323

11 Pirkkalan (Nokian) rippikirjat 1855-61:289, 1862-69:323 ja 1871-80:50.

12 Pirkkalan (Nokian) rippikirja 1855-61:289; Tampereen muuttaneiden luettelo 1841-57:225; Tampereen rippikirjat 1855-59:346 ja 361 ja 1860-66 III:824; Pirkkalan/Nokian rippikirjat 1862-69:323, 1871-80:50 ja 1880-91:64.

13 Pirkkalan (Nokian) rippikirja 1891-99:101.

14 Ks. viite 11.

15 Pirkkalan (Nokian) rippikirja 1891-99: 95 ja 101.

16 Ks. viite 11 ja Tampereen rippikirja 1888-97 I:363.

17 Ks. viite 11.

18 Tampereen rippikirjat 1860-66 III:824, 1878-87 I:466 ja 1888-97 I:353; Akaan kirkkoherranviraston

tiedonanto 2002.

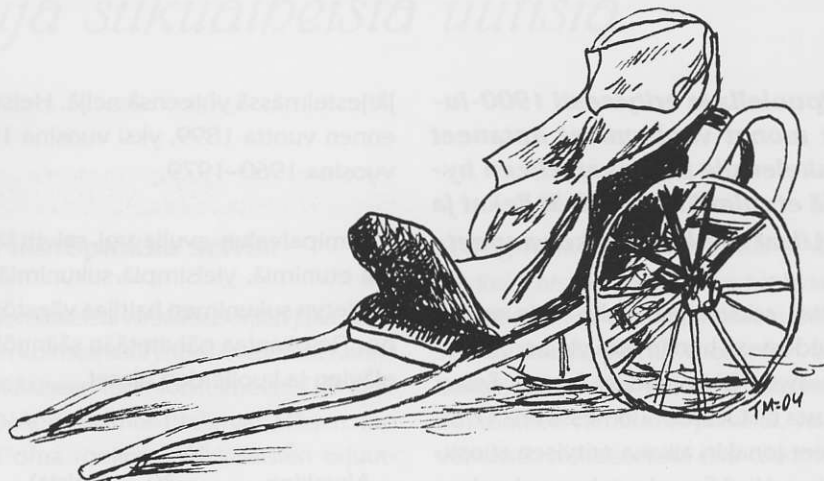
19 Tampereen rippikirja 1878-87 I:466.

20 Akaan rippikirja 1888-97:458.

21 Tampereen rippikirja 1888-97 I:353; Suoniemen rippikirja 1884-93:93.

22 Tampereen rippikirja 1888-97 I:353; Vaasan muuttaneiden luettelo 1896.

23 Tampereen rippikirjat 1878-87 I:466 ja 846 ja 1888-97 I:361; Vaasan muuttaneiden luettelo 1895; Vaasan rippikirja 1886-95:163.

Hämeenkyrössä Myllymäen Eljaalan talossa 1800-luvulla teetetyt kääsit eli ajelurattaat, jotka J. V. Eliala lahjoitti Kansallismuseoon 1933. Lahjoittajan arvelun mukaan paikakunnalla aikoinaan asunut taitava puuseppä Eklund oli mahdollisesti kääsien tekijä. Arvelu näyttää pitävän paikkansa, sillä Hämeenkyrön kastettujen luettelon mukaan nikkar Eklundille (Kustaa Mikonpoika Eklund, taulu 2) syntyi Myllymäessä tytär Kustaava Karoliina 31.10.1821. Varsinaisesti Eklundin perhe oli kirjoilla Hämeenkyrön Laitilaan kuuluneessa Rajalan torpassa.

Kahdenistuttavissa kääseissä on raudoitettut puupyörät, rauta-akseli ja pystyt c-jouset. Korin pohjassa, istuimen alla ja selkänojassa on tavaratila. Selkänoja ja istuin on pehmustettu nahalla. Aisat ja pyörät on maalattu kirkkaan vihreiksi, ja pyörissä on mustat koristejuovat. Kori on sisältä musta ja ulkosivuilla tummanruskea. Ulkosivuissa on keltaiset koristejuovat, kyljissä vaakunakehykset ja särmissä keltainen kasviornamentti. Perälaudassa on pronssikoristeita ja messinkiset kädensijat, joiden kannat ovat ihmiskasvojen muotoiset. Kääsien varusteisiin kuuluu myös nahkapeite, joka on vuorattu pellavakankaalla ja keltakuvioisella vahakankaalla.

In memoriam

Seuran tietoon on tullut, että seuraavat jäsenemme ovat siirtyneet ajasta ikuisuuteen:

Eero Laamanen
Eino Lehtonen
Irma Wiklund

Kylläpäs on kumma etunimi!

Onkohan niitä enemmänkin?

1800-luvun jälkipuolella ja erityisesti 1900-luvun alussa ovat monet vanhemmat antaneet kehdossa potkiskelevalle pienokaiselleen hyvinkin merkittäviä etunimiä. Enää eivät Pekat ja Jussit, Maijat ja Liisat ole kaikille kelvanneet.

Sukututkijaa saattaa askarruttaa, onko jokin erikoinen nimi ollut outoudestaan huolimatta yleinen. Montako Akveliinaa, Staavaa, Olympiadaa, Tessua, Esraa, Moonia, Hegesippusta tai Ciceroa Suomessa on? Ovatko nämä nimet olleet jonakin aikana erityisen suosittuja? Entä onko esimerkiksi Ermei miehen vai naisen nimi?

Vastauksen voi löytää Väestörekisterikeskuksen nimipalvelusta osoitteesta www.vaestorekisterikeskus.fi. Nimipalvelusta saa tietää väestötietojärjestelmään tallennettujen nimien lukumääriä Suomessa. Palvelu on maksuton.

Kun nimipalvelun hakuruutuun kirjoittaa etsimänsä nimen – esimerkiksi Sokrates – saa vastaukseksi tiedon siitä, että tämän nimisiä miehiä on väestötieto-

järjestelmässä yhteensä neljä. Heistä yksi on syntynyt ennen vuotta 1899, yksi vuosina 1900–1919 ja kaksi vuosina 1960–1979.

Nimipalvelun avulla voi selvittää myös suosituimpia etunimiä, yleisimpiä sukunimiä sekä sen, montako tietyn sukunimen haltijaa väestötietojärjestelmässä on. Tietokantaa päivitetään säännöllisesti, ja se kattaa elävien ja kuolleiden nimet.

Akveliina	30	(naisia)
Cicero	1	(mies)
Ermei	4	(joista 3 miestä, 1 nainen)
Esra	49	(joista 23 miestä, 26 naista)
Hegesippus	17	(miehiä)
Mooni	1	(nainen)
Olympiada	4	(naisia)
Sokrates	4	(miehiä)
Staava	3	(naisia)
Tessu	2	(naisia)

Johanna Kurela

Sukusilppua

Lehdistöstä keväällä ja kesällä 2004

poimittuja sukuaiheisia uutisia

Suvun lähtöpaikka selvisi

Kymmenen yhdysvaltalaisista afrikkalaisorjien jälkeläistä on nostonut kanteen kolmea suuryritystä vastaan. Kanne toimitettiin newyorkilaiseen tuomioistuimeen. Eräs kanteen nostajista on Deadria Farmer-Paellman. Hänen mukaansa yhtiöillä oli oma roolinsa afrikkalaisten orjuuttamisessa. Afrikastahan vietiin useilla laivoilla tuhansia orjia Amerikkaan. "Meidän esi-isämme kokivat aikanaan erittäin kauheita kärsimyksiä", sanoo Farmer-Paellman. Dna-testit ovat yhdistäneet Farmer-Paellmanin suoraan Sierra Leonessa asuvaan mende-heimoon. Tämän heimon jäseniä siepattiin, pantiin kahleisiin ja kuljetettiin Yhdysvaltoihin.

(Aamulehti 31.3.2004)

Vielä kerran Ludvig XVII

Kesäkuun 8. päivänä 2004 haudattiin juhlallisina menoin Pariisissa alkoholiin säilötty sydän, joka kuului vankilassa kuolleelle Ludvig XVII:lle, Ranskan kuninkaan Ludvig XVI:n ja Maria Antoinetten pojalle. Näihin päiviin asti on ollut epäselvää selvisikö pikku prinssi sittenkin Ranskan vallankumouksen pyörteistä vai ei. Dna-tutkimuksen avulla on kuitenkin todistettu, että itseään prinssin jälkeläisiksi väittäneet henkilöt eivät ole Bourbonneja.

(Ilta-Sanomat 4.6.2004)

Tampereen seudun sukututkijoille Ludvig XVII tuli tutuksi jäsenillassa 23.9.2003, kun fil.tri Pekka Masonen piti jännittävän esitelmän: *Temppelin tornin arvoitus*.

Ludvig XVII, Madame Royale ja Ranskan Bourbonien kuviteltu historia geenien kertomana. Joka ei silloin pääsyt paikalle, voi ostaa Tampereen seudun sukututkimusseuran tekeillä olevan Vuosikirjan. Siinä on mukana kokonaisuudessaan Pekka Masosen kiehtova selvitys Bourbonien viimeisistä päivistä, vale-Ludvigeista ja arvoituksen ratkaisseesta dna-tutkimuksesta.

Mutta, mutta

Stanfordin yliopiston antropologian professori Alec Knight Yhdysvalloista on esittänyt epäilyn, että Venäjän tsaariperheen kohtalo ei ole sittenkään ratkennut dna-tutkimuksesta huolimatta. Hän epäilee, että näytteisiin vainajien luista on livahtanut mukaan tuoretta perimäainesta tutkijoista. Tukea väitteelle hän on saanut myös Venäjältä. Nyt vaaditaankin, että tsaariperheen jäännökset on tutkittava kokonaan uudelleen.

(Tiede 2/2004)

Viimeisten tietojen mukaan kiista Bourboneistakaan ei pääty tähän, sillä lisää dna-testejä aiotaan Bourbonmysteriin tiimoilta tehdä. Tämä, jos mikä todistaa meille vain sen, että sukujen arvoitukset eivät ilmeisesti tule koskaan ratkeamaan kaikkia osapuolia tyydyttävällä tavalla.

Elvis on skottisukua

Amerikkalaisen laulajan Elvis Presleyn sukujuuret johtavat pieneen Lonmayn kylään Skotlannissa. Kirjailija

Allan Morrison on tutkinut asiaa kuusi vuotta. Hänen mukaansa Elvis on 1700-luvulla eläneen seppä Andrew Presleyn suora jälkeläinen. Andrew Presley avioitui vuonna 1713 Elspeth Legin kanssa ja heidän poikansa Andrew oli ensimmäinen Presley Yhdysvalloissa. Hän muutti Pohjois-Carolinaan vuonna 1745.

(Aamulehti 25.3.2004)

Maailman suurin sukukirja?

Kainuun ja Koillismaan yleisimmistä suvuista on koottu jättimäinen sukukirja, jolla on painoa yli kymmenen kiloa. Kyse on Seppästen suvusta. Kirjahankkeen vetäjä on kirjailija, rantaneuvos Eero Seppänen. Kirjassa on yli 4000 sivua, yli 18 000 sukutaulukkoa ja 91 500 henkilön nimeä. Parhaillaan tutkitaan onko se maailman suurin yksittäinen sukukirja. Suvun tunnetuimpia jäseniä ovat mm. kirjailija Kalle Päätalo, europarlamentaarikko Esko Seppänen ja taikuri Iiro Seppänen. Kirja julkistettiin Taivalkoskella. Seuraavaksi Eero Seppänen aikoo selvittää savolaisen Väisästen suvun.

(Aamulehti 5.4.2004)

Formulauutisia

Formula 1 -kuljettaja Kimi Räikkösen sukujuuret johdattavat rajantakaiseen Karjalaan Kirvun pitäjän Mertjärven kylän Kala-Matin taloon. Kimi on vuonna 1874 syntynyt Matti Räikkösen jälkeläinen neljännessä polvessa. Kirvu-seuran puheenjohtaja, Mäntsälässä asuva kunnallisneuvos Soini Hämäläinen on Matti Räikkösen sisaren jälkeläinen. Räikkösten sukuseuran *Räikköset*-lehden kannessa Kimi komeili jo vuonna 1998. "Nyt toivotaan sitä suurinta voittoa. Kimi on sen ansainnut. Hän on vaatimaton ja lahjakas. Suvun parhaat ominaisuudet loistavat maailmalla", Hämäläinen naurahtaa. Kirvu-seuran suunnitelmissa on ollut formulamatkakin.

(Ilta-sanomat 3.3.2004)

Jo aiemmin on ollut selvillä, että Mika Häkkinen sukujuuret ovat Kymenlaaksossa. Mika polveutuu äitinsä kautta laajasta Mänttärin suvusta. Suvun kantaisä on Kymenlaakson Sippolan Liikkalassa 1600-luvulla elänyt Tuomas Aabrahaminpoika Mänttäre. Vuonna 2001

julkaistiin kaksiosainen uusi Mänttärin sukukirja, jolla oli painoa yli seitsemän kiloa. Kirjan toimitti dipl.ins. Eero Mänttäre. Muita Mänttärin sukuun kuuluvia ovat mm. Frans Emil Sillanpää ja Toivo Pekkanen.

(Kouvolaan sanomat 19.11.2001, Mänttärin sukyhdistyksen lehti Niinipuu 2/1996, ks. myös www.kolumbus.fi/manttari)

Tshingis-kaanin ja Draculan jälkeläisiä!

Netin avulla "tietoa"

Kuten kaikki tiedämme, sukututkija voi netistä löytää yhtä ja toista. Englannin kuningatar Elisabet II polveutuu useammankin nettisivuston mukaan Tshingis-kaanista, mongolivalloittajasta, joka piti Eurooppaa kauhun vallassa 1200-luvulla. Oletettu sukujohto alkaa kuningatar Elisabetin isänäidin isästä Teckin herttuasta. Samasta sukujohdosta löytyy Englannin kuningattaren esi-isäksi myös Vlad II Dracula (n. 1431-1476) Valakian Voivodi, joka on kirjoista ja elokuvista tutun kreivi Draculan eräs esikuva.

Hieman luotettavamman tuntuinen nettisivusto (osoitteessa www.genealogy.euweb.cz) kyllä tyrmää ajatukset Tshingis-kaanista ns. Bessarabien hallitsijasuvun – ja myös Vlad II Draculan – kanta-isänä. Sivuston mukaan Bessarab-suvun kantaisä oli Thocomerius, Valakian voivodi v. 1298-1300. Jotkut nettisivut taas kytkevät tämän miehen Tshingis-kaanin jälkeläiseksi ilman mitään epäilyksiä tai korkeintaan kysymysmerkillä varustettuna.

Joka on kiinnostunut Euroopan kuningashuoneista, voi surffata mainitulle sivustolle. Sieltä aukeaa kokonainen kirjo vanhoja eksoottisia hallitsijasukuja, joiden keskinäiset sukulaisuussuhteet on myös selvitetty.

Tshingis-kaanin supergeenit

Tshingis-kaania voi etsiä esi-isäkseen myös geeniteknologian avulla. Oxfordissa työskentelevä geenitutkija Bryan Sykes on julkaissut kirjan *Adam's Curse*, jonka mukaan maailmassa elää vähintään 60 miljoo-

naa Tshingis-kaanin y-kromosomin perinyttä miespuolista jälkeläistä. Mainittu y-kromosomi periytyy vain isältä pojalle. Tshingis-kaani ehti 40 vuodessa hedelmöittää monia raiskaamiaan naisia. Hän vaati valloitetujen heimojen naiset tuotavaksi itselleen joko raikausta varten tai jalkavaimoiksi. Hänen tunnustetut viralliset poikansa eivät jääneet hirmuteoissa paljoakaan isäänsä huonommiksi.

Ajatusta kromosomin mahdollisesta periytymisestä juuri Tshingis-kaanilta tukee havainto, että kromosomi löytyi kolmasosalta Afganistanin ja Pakistanin rajoilla asuvalta hazara-heimon jäsenistä. Heimo väittää polveutuvansa Tshingis-kaanista. Tutkijat ottivat eri puolilta Aasiaa näytteitä ja löysivät 8 prosentilta tutkituista saman y-kromosomin. Professori Bryan Sykesin mukaan Tshingis-kaani oli luultavasti kaikkien aikojen menestyksekkäin miespuolisten jälkeläisten siittäjä. Sykes johtaa kaupallista Oxford Ancestors -yritystä, joka analysoi ihmisten dna-molekyylejä ja jäljittää heidän maantieteellistä alkuperäänsä. Englantilaismiehille tarjotaan mahdollisuutta testata, ovatko he perineet Tshingiksen "super y-geenin".

(Aamulehti 16.6.2004)

Onkohan niin, että sadan vuoden kuluttua sukututkijat käyttävät sujuvasti geeniteknologiaa perinteisten tutkimuskeinojensa rinnalla?

Zeuksen ja Ramses II:n jälkeläisiä

Huvittava ja hauska on tanskalaisen Jacob Holdtin sivusto osoitteessa www.american-pictures.com.

Sivusto käsittelee pääosin vakavia yhteiskunnallisia asioita mutta tekijä on sisällyttänyt sinne myös laajan sukututkimusosuuden. Sivuilta löytyvät kaikki hänen yli 10 000 esivanhempaansa. Tietoja hän on koonnut pääosin kirjallisuudesta. Se, kenellä on sukujuuria muutamiiin Suomessakin vaikuttaneisiin ruotsalaisiin aatelissukuihin, voi sivustosta tehdä aivan uskomattomia löytöjä. Itsekin onnistuin löytämään hämäläisen renkipojan esi-isiksi Bysantin keisarit, Egyptin faaraot ja vieläpä itse ylijumala Zeuskin paljastui mainitun rengin esi-isäksi! "Sukulinjat" etenevät sivustoilla todellakin henkilö henkilöltä.

Sivuston äärellä nauru maittaa ja aika kuluu mukavasti. Valtava sukuaineisto on kerätty huumorimelessä. Jacob Holdtin mukaan häntä on ohjannut uteliaisuus, kuinka pitkälle sukujuuriaan voi olemassa olevien tietojen perusteella selvittää. "Mitäpä muuta käytännön hyötyä sukututkimuksella on paitsi tuottaa hieman huvia", toteaa Holdt.

Jacob Holdtin sivusto kertoo tavallaan myös siitä, miten tärkeässä asemassa sukututkimus on aikoinaan ollut Euroopan keskiaikaisissa kuningashuoneissa ja aatelissuvuissa. Vallantavoittelua pönkitettiin "sopivilla" sukujuurilla pyhimyksiin, muinaisiin sankarikuninkaihin tai jopa jumaliin. Sukukronikoita muunneltiin, väärennettiin ja sepiteltiin aina tarpeen mukaan.

Koonnut Tiina Miettinen

HisKi-tallennus jatkuu

Katsaus Pirkanmaan pitäjien tilanteeseen

Lokakuussa 2003 Tampereen seudun ensimmäisten työllistettyjen HisKi-tallentajien vuoden mittainen urakka alkoi olla päätöksessään ja uusien tekijöiden etsintä alkoi. Tampereen työvoimatoimiston kautta minuun otti yhteyttä parin viikon aikana neljätoista henkilöä, jotka kaikki tapasin pikkuryhminä Metson kahvilassa. Mukanani oli näytteitä Mustien kirjojen kastettujen, vihittyjen, kuolleiden ja muuttaneiden luetteloista sekä Exel-pohjista, joille tiedot siirretään. Kerrottuaani työstä ja luettuaamme yhdessä näytteitä kaksi hakijaa arvioi, ettei selviytyisi ruotsinkielisistä, käsialalla kirjoitetuista teksteistä, ja yksi kertoi, ettei tuntenut lainkaan Exel-ohjelmaa.

Yksitoista päätti ensitapaamisen jälkeen ryhtyä työhön. Yhden tallentajan hyvä venäjän kielen taito johti siihen, että hän alkoi korjata Turun ortodoksisen seurakunnan jo tehtyjä tallenteita ikään kuin opiskelumateriaalina ja on hoitanut lokakuun jälkeen työsuhteensa itse SSS:n kanssa. Marras-joulukuussa minulla työnohjaajana oli siis kymmenen uutta tallentajaa. Samaan aikaan tarkistin kuuden lopettaneen tallentajan viimeisiä töitä.

Jaoin uusille tekijöille lyhenne-, henkilönnimi- ja paikannimiluetteloita ja otin ensimmäiset tallenteet tarkistettaviksi vain viikon työn jälkeen. Koska niissä oli aikamoista korjaamista, järjestin pikatapaamisia tai annoin työn tekijälle takaisin kirjoittamieni ohjeiden kanssa. Tietojen sijoittaminen Exel-pohjan soluihin ja ylipäättään Exel-ohjelman käyttö oli useimmille ongelmallista. Puhelin on ollut ahkerassa käytössä, ja yhteisissä kuukausittaisissa tapaamisissa Vanhan kirjaston Mäkelän kabinetissa olemme yhdessä lukuineet uusia sivuja ennen työhön ryhtymistä.

Viime talvena tallennustyö lähti käyntiin takellessen ja hitaasti, mutta kuitenkin varmasti. Kolme työllistettyä on lopettanut työnsä puolen vuoden jälkeen, mutta toista puolivuotiskauttaan jatkaa seitsemän oppirahat maksanutta, nyt jo melko virheetöntä työtä tekevää tallentajaa.

Puolentoista vuoden tallennustyön aikana ovat Tampereen seudun työllistetyt saaneet valmiiksi oman alueemme seurakunnista seuraavat tiedostot. Ne on siis jo lähetetty SSS:lle nettiin siirtämistä varten.

Vihityt

Eräjärvi	1751-53 (tilit)
Harju	1747-1841
Hausjärvi	1758-80
Kangasala	1722-1840
Keuruu	1785-1819 (tilit; kastetut ja vihityt)
Kiikka	1772 (tilit, yksi sivu)
Kuhmalahti	1799-1804 (tilit)
Luopioinen	1815-44
Ruovesi	1808-23 (tilit)

Syntyneet

Hämeenkyrö	1809-11
Kiikka	1809-1811

Kuolleet/haudatut

Akaa	1688-1860
Eräjärvi	1750-52 (tilit); 1752-1860
Harju	1750-1841
Hattula	1688-1731 (tilit)

Hauho	1690-92 ja 1711-25
Hausjärvi	1748-73
Hämeenkyrö	1639-1717 (tilit)
Janakkala	1643-1749 (tilit)
Kangasala	1714-22 (tilit), 1722-1854
Keuruu	1785-1812 (tilit)
Kiikka	1697 (tilit, yksi sivu)
Kuhmalahti	1720-66 (tilit), 1799-1804 (hautarahat)
Lempäälä	1661-1714 (tilit)
Orivesi	1619-1695 (tilit); 1695-1832, 1845-50
Pirkkala	1680-1861
Sahalahti	1786-1800 (tilit)
Sahalahti	I-II 1648-1850
Tampere	1785-94 (tilit); 1795-1867
Teisko	1700 (tilit); 1701-1850
Tottijärvi	1769-95 (tilit)
Ujala	1718-1850
Vanaja	1662-1738 (tilit)

Muuttaneet

Harju	1825-41
Hattula	1806-1830
Hämeenlinna	1804-24
Janakkala	1750-70, 1805-45
Lempäälä	1749-78, 1811-47
Pirkkala (Nokia)	1833-60
Sahalahti	1736-1837
Vanaja	1737-62
Ylöjärvi	1823-43

Parhaillaan työstetään seuraavia luetteloita: Karkku, syntyneet 1672-1855 ja Kangasala, syntyneet 1821-48.

Edellä mainittujen pitäjiä lisäksi Tampereen työllistettyjen silmissä on käynyt luetteloita peräti 99 seurakunnasta. Maantieteellisesti olemme liikkuneet Ahvenanmaalta Joensuuhun ja Espoosta Enontekiölle. Jotkut luettelot ovat saattaneet olla muutaman kymmenen sivun mittaisia "rästejä", mutta esim. Mustasaaren, Säämingin ja Kalannin (Uudenkirkon) kuolleiden luettelot ja Korsholman syntyneiden luettelot ovat antaneet työtä monellekin tallentajalle samaan aikaan. Työn kohteena ovat parhaillaan Ahvenanmaan seurakuntien kuolleiden luettelot 1800-luvun lopulta 1950-luvulle sekä erilaisia luetteloita Jokioisten, Kauhajoen, Kauhavan, Nastolan, Oulun, Rantasalmen, Ristiinan ja Tukholman suomalaisesta seurakunnasta.

SSS:n nettisivuilla (osoitteessa www.genealogia.fi) on tietoja koko maan tallennustyöstä. Edelleenkin enemmistö tallentajista on vapaaehtoisia sukututkijoita ja työllistetyt tekevät vain osan tallennustyöstä. Yhdessä saadaan yhteiseen käyttöön varmasti kaikkia sukututkijoita auttavaa materiaalia.

Ritva Puro

Iso-Kaupin emännän kaamea salaisuus

Mikäli tekeillä olevan sukujohdon tutkimus ei näytä tuottavan tulosta vaan ponnistuksista huolimatta alkaa junnata paikallaan, on hyvä ajoissa pysähtyä kysymysten kysymyksen eteen: olenko valmis edelleen panostamaan voimavarojani ongelman ratkaisemiseksi ja samalla ottamaan sen riskin, että yhä vain haaskaan aikaani?

Seuraavassa haluan kertoa Eräjärven Haapaniemen eli Nikkilän kylän Iso-Kaupissa pian 200 vuotta sitten emännöineen Anna Sofia Juhontyttären (tästä eteenpäin jätän henkilönimet tarkoituksella kotoistamatta) sukujuurien jäljittämisestä, joka osoittautui erikoisen takkuiseksi puuhaksi. Onneksi en ennen aikojaan lyönyt hanskoja nautlaan, sillä tämän sukulinjan selvittelystä muodostuikin todellinen seikkailu, josta ei dramatiikkaa puuttunut.

Iso-Kaupin miniä

Lähtökohtana oli se, että isäni äidinäidin isänsän äidin **Anna Sophian** elämänvaiheet olivat selvillä siitä lähtien, kun hänet naitiin Nikkilän Iso-Kauppiin 10. kesäkuuta 1805. Mitään tietoa ei ollut hänen aikaisemmista vaiheistaan – syntymäaika toki oli tiedossa. Iso-Kaupin emäntänä Eräjärven rippikirjoissa hänen syntymäajakseen on ilmoitettu 2. huhtikuuta 1788 ja syntymäpäitäjäkseen samassa tietolähteessä Eräjärvä. Eräjärven, sen paremmin kuin lähipitäjienkään, syntyneiden luetteloista häntä ei kuitenkaan näyttänyt löytyvän.

Vihittyjen luettelon mukaan ”pig Anna Sophia Joh. dr” oli saman kylän, Nikkilän, tyttöjä. Vuosien 1804-09 rippikirjassa hän ei kuitenkaan esiinny ennen kuin Iso-Kaupin nuorena emäntänä. Edellisestä vuosien 1798-1803 rippikirjasta ei puolestaan löydy ainoatakaan henkilöä, joka ristiriidatta sopisi olemaan Iso-Kaupin tuleva emäntä. Ko. asiakirjassa huomioni kiinnittyi silti seuraaviin henkilöihin, jotka on lueteltu allekkain Nikkilän Iso-Kaupin talon toisessa puolikkaassa (ensimmäinen henkilö yliviivattu):

inh. E. Maria Lena Bergquist

Magdalena

Adolph

Anna Sophia

1790

Johan oächta

1794.

Yhdelläkään luetelluista henkilöistä ei ole ehtoolismmerkintöjä, ja vain kahden viimeisen syntymävuosi on ilmoitettu.

Koska asiaa ei oltu mitenkään ilmaistu, saattoi korkeintaan ounastella, että nämä viisi muodostaisivat perheen: äiti ja neljä lasta. Eräjärven syntyneiden luet-

telosta vieläpä löytyi vuodelta 1794 muuten sopiva Johan, mutta siinä hänen äitinsä esiteltiin näin: "Sold. enk. Anna Lena Olofsdr", siis sotamiehen leski Anna Lena Olofsdotter. Jälkeäkään tällaisesta perheestä ei löytynyt Eräjärven vanhemmista rippikirjoista.

Kysymys kuului: voisiko tämä Anna Sophia eri syntymävuodesta huolimatta olla etsimäni henkilö? Oli miten oli, alkoi näyttää yhä todennäköisemmältä, että Eräjärven rippikirjan päinvastaisesta väitteestä huolimatta esiäitini Anna Sophia ei olisikaan syntynyt Eräjärvellä. Mutta missä sitten?

Tilapäinen riemu

Asia jäi hautumaan useiksi kuukausiksi, ja olin jo luovuttamassa, kunnes hoksasin, että Eräjärvelle muuttaneiden nk. muuttokirjoja on säilynyt – ja se on poikkeuksellista – näinkin vanhoilta ajoilta. Muuttokirjahan ovat asiakirja, jonka laatii muuttajan lähtöseurakunnan pappi, ja se päättyy lopulta muuttajan tuloseurakunnan arkistoon.

Tilasin mikrofilmit ja ryhdyin selaamaan Eräjärvelle muuttaneiden muuttokirjoja järjestelmällisesti. Ja kas! Yhtäkkiä edessäni oli Saarijärven pappilassa varapastori Johan Caloniuksen 23. syyskuuta 1793 antama muuttokirja, jossa näytti olevan jotain tuttua, joskin myös jotain vierasta. Muuttokirjan teksti kokonaisuudessaan on seuraava:

Soldaten Johan Björkqvists änka Maria Helena Olofsdotter född år 1756.

Som nu jemte sina tvenne barn, af hvilka sonen Adolph är född år 1787 9/10. Dottern Johanna Magdalena år 1787. och Anna Sophia år 1789. Samt inhyses Pigan Anna Catharina Olofsdotter, hvars födelseår ei fins i denna församlings Communion bok, hvilcka för ett år sedan flyttadt härifrån till Eräjärv Capellgäld, hafva under deras härvaro obehindrade nyttjat De dyra nådemedlen, äro ock så mycket vitterligit vara kan lediga till ägtenskap, som härmed intyges Saarijärvi den 23 September 1793

Johan Calonius
vice pastor ibm.

Kun vertasi muuttokirjan henkilöitä edellä esiteltyyn Eräjärven rippikirjasta löydettyyn viiden hengen ryhmään, oli vastaavuus mitä ilmeisin. Tosin äidin sukunimi näyttää matkalla hieman muuttaneen muotoaan. Myös Anna Sophian syntymäaika ja toisen tyttären etunimi hieman eroavat.

Edessäni ollut läpikäymätön muuri näytti vihdoinkin murtuneen! Mutta, kuten pian huomataan, tätä riemua ei kauan kestänyt...

Taas seinä vastassa

Perhe löytyi kyllä helposti Saarijärven kirkonkirjoista Pyrinlahden kylästä. Kylä oli silloista suur-Saarijärveä, mutta sittemmin paikkakunnan hallinnolliset rajat ovat kovasti muuttuneet. Ensin vuodesta 1867 kylä tuli kuulumaan Konginkankaaseen. Kun nimittäin Viitasaaressen alainen Konginkankaan kappeliseurakunta muodostettiin mainittuna vuonna, tuli siihen Viitasaaressa Konginkankaan ja Kalaniemen sekä Saarijärvestä Pyrinlahden kylät. Vuonna 1993 Konginkankaan kunnan lyhyt historia viimein päättyi, kun kunta liitettiin Äänekosken kaupunkiin. Pyrinlahti sijaitsee Konginkankaan kirkon seudun eteläpuolella.

Anna Sophian oikea syntymäaikaakin viimein selvisi. Saarijärven syntyneiden luettelon mukaan hän syntyi todellisuudessa 1. joulukuuta 1789 Pyrinlahden Liimattalassa. Saman pitäjän kirkonkirjat antavat hänen isästään seuraavia tietoja: sotamies **Johan Björkqvist**, syntynyt 1740, kuoli kuumesairaana Liimattalassa 2.5.1791. Perhe asui sotilastorpassaan, mutta torpan tarkempi sijainti ei ole tiedossani – nähtävästi Liimattalan talon vaiheilla. Äidin nimi Saarijärven kirjoissa on **Maria Lena** (myös Maria Helena) **Olofsdotter**, syntynyt 1756. Hänen kohdallaan on huomautus: "1793 till Eräjärv". Lapsia oli tavan mukaan paljon, ja he hajautuivat aikanaan ympäri maakuntaa, kolme nuorinta siis leskeksi jääneen äitinsä mukana Eräjärvelle – syystä, josta ei ole aavistustakaan.

Ja taas näytti nousevan seinä vastaan: perhe on merkitty tulleen Saarijärvelle 1773. Mutta mistä, sitä eivät kirkonkirjat tietenkään kerro. Kaikki yritykset – ja niitä

oli paljon – tuon ajankohdan läpäisemiseksi näyttivät taas kariutuvan yksi toisensa jälkeen. Ei auttanut perheen vanhempien lasten ym. lupaavilta vaikuttaneiden henkilöiden perässä ”juokseminen” pitäjistä toiseen. Siinä tuli koluttua Viitasaarta, Karstulaa, Rantasalmea, Joroista... Tuloksena aina vesiperä!

Asian teki hankalammaksi se, että Johan Björkqvistin patronyymi (isän etunimestä muodostettu nimi) oli edelleen hakusessa. Lasten syntymäaikojen perusteella saattoi kaiken lisäksi epäillä, ettei Maria Lena ollutkaan Johanin ensimmäinen ja ainut puoliso. Eli entistä kimurantimpaa!

Yllättävä käänne

Tilanne oli tämä, kun satuin käymään Helsingissä ja siellä Kansallisarkistossa. Ja sielläkös tarppäsi! Virkailija kantai eteeni hyllyssä pölyttyneet Ruotsi-Suomen ruotujakoisen armeijan alkuperäiset pääkatselmusrullat. Etsimisen jälkeen Johan Björkqvist löytyi niistä kahdelta rullalta. Johanin patronyymi ei käynyt ilmi vielä näistäkään lähteistä, mutta muuta kylläkin: Pyyrinlahden kylässä Johan palveli Hämeen jalkaväkirykmentin Rautalammin komppanian ruodussa n:o 31 (Pyyrinlahti). Hän ilmiselvästi joutui muiden mukana Kustaa III:n sotaan, sillä hänen todettiin olevan rivissä, kun joukko-osasto katsastettiin valtakunnan rajakylässä Jaalassa keskellä talvea 1789. Silloin hänellä oli palvelusvuosia takanaan jo 16. Armeijan rullissa hän oli sitten kuolemaansa asti, joka olisi tämän lähteen mukaan tapahtunut jo 20.4.1791. Johan oli 5 jalkaa 6 tuumaa pitkä. Mutta mikä hämmäntävintä: Johanin syntymäpaikaksi (födelseort) on rullassa merkitty Uusimaa! ”Sisso! Mihin tässä vielä joudutaankaan...?”

Uusi yllättävä käänne tiesi välittömästi sitä, ettei enää hyödyttänyt poukkoilla Päijänteen latvavesien varsilla. Työkenttä siirtyi toisaalle: se olisi nyt koko Uudenmaan lääni – kaikki sen pitäjät ja kaupungit, koska sen tarkempaa vinkkiä paikkakunnasta ei vieläkään ollut olemassa.

Urakka näytti siis edelleenkin lähinnä neulan etsimiseltä heinäsuovasta. IGI-kortistostakaan ei tunnut olevan apua, ja syykin siihen selvisi jälkepäin: henkilöitteni syntymäaikojen lähtötiedot heittivät jär-

jestään usealla vuodella. Seikkailu IGI-kortistossa ei kuitenkaan jäänyt turhaksi, sillä se johti lopulta läpimurtoon. Olin tutkimassa tähän kortistoon liittyvää erästä johtolankaa – sittemmin jälleen kerran vesiperäksi osoittautunutta –, kun törmäsin sattumalta todelliseen aarteeseen, joka ei suoraan liittynyt sillä hetkellä tutkimaani: 23.5.1773 Loviisassa vihitty Johan Berquist ja Maria Helena Backfelt!

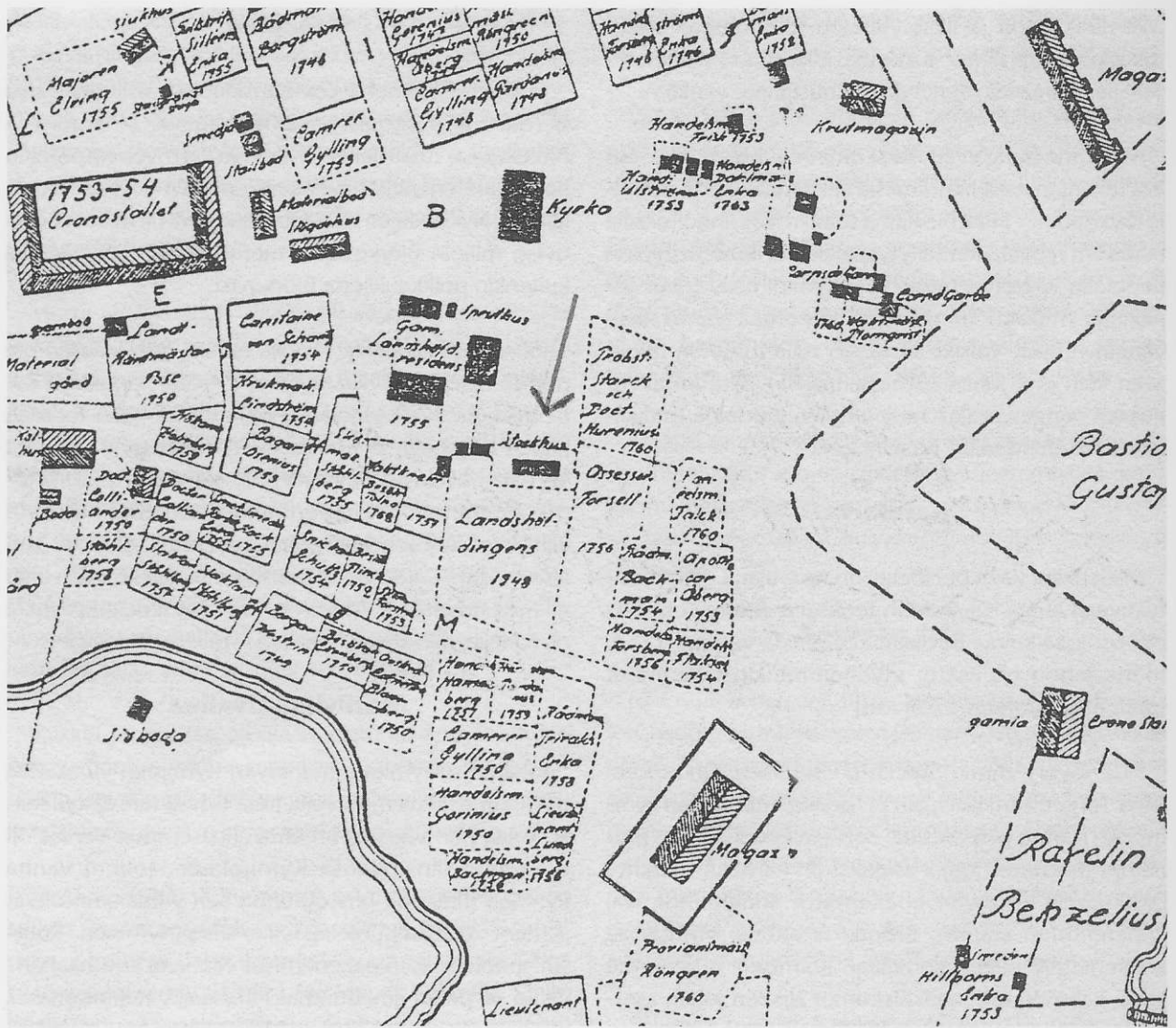
Osoittautui, että siinä todellakin oli Anna Sophian isä ja äiti, jotka sittemmin – kuten jo tiedämmekin – vaikuttivat Saarijärvellä. Saman tien vahvistui oikeaksi epäilyni siitä, että avioliitto oli Johanille toinen. Ensimmäinen avioliitto (vih. 11.5.1761) **Ebba Mattsdotterin** kanssa päättyi vaimon kuolemaan kestätyään 11 vuotta. Ja mikä tärkeintä, poistui eräs tutkimusta sangen paljon hankaloittanut tiedonpuute, kun vihdoinkin paljastui myös Johanin patronyymi: **Larsson**, selvä Laurinpoika.

Eksotiikkaa

Entä mitä tästä esi-isästämme muuta on kerrottavaa? Ennen muuttoaan Saarijärvelle Johan asui alun toistakymmentä vuotta Loviisan kaupungissa. Ilmeisen ratkaiseva merkitys Johanin ammatinvalinnalle siellä taisi olla eräällä kivalterillä (alempi poliisi, vanginvartija) Wilhelm Lenhardtilla, jonka edesottamuksia hän joutui heti kaupunkiin saavuttuaan läheltä seuraamaan. Tällöin hän oli vasta renki, renki Johan Larsson. Mutta kohta tämän jälkeen hänen nimensä varustettiin asiakirjoissa ammattinimikkeellä ”fångkneckt”, ja lisänimeksi ilmestyi **Bergquist**: ”fångkneckt Johan Bergquist”.

Paitsi ”fångkneckt” – suoraan käännettynä vankinihti – Johanin ammatinimike esiintyy myös muodossa ”stockhus fångkneckt”. Johania ja Mariaa vihkinyt pappi puolestaan luonnehti vihittäviä sanasta sanaan seuraavasti:

Brudgummen är slots knekt här vid stockhuset, och Bruden har tjent här i staden, eli ’sulhanen on linnan- nihti täällä hirsirakennuksessa ja morsian on palvellut tässä kaupungissa’. Sana ”wid” ei selittäne sulhasen asunnon sijaintia – sekini kyllä näyttäisi sopivan, kuten tulemme huomaamaan – vaan missä hän oli työssä (ei välttämättä aina sisällä); puhuuhan sama lausuma morsiamen työ- eikä asuinpaikasta.

Osasuurennos Gabriel Nikanderin teokseen Lovisa stads historia I (s. 24-25) sisältyvästä Loviisan kaupungin karttapiirroksesta vuodelta 1753. "Stockhus" osoitettu piirrokseseen lisätyllä nuolella. B = Kyrck Torget. Pohjoinen on oikealla.

Nihdille taas on sanakirjassa seuraava selitys: '(hist.) sotamies, varsinkin jalkamies; valtaherran aseellinen palvelusmies'. Eksoottista, peräti eksoottista!

Mutta mikä oikeastaan oli "stockhus", johon aikakirjat Johanin nimen selvästi yhdistävät? Suoraan suomennettuna se olisi yksinkertaisesti hirsirakennus. Mutta on selvää, että mikä tahansa hirrestä kyhätty kömmänä se ei voinut olla. Esimerkiksi Gabriel Nikander tuo rakennuksen esille teoksessaan Lovisa stads historia I ainakin kahdessa tekstikohdassa. Sivuilla 302-

303 hän kertoo eräästä kuolemaantuomitusta, jota oli istutettu ko. rakennuksessa (stockhuset) odottamassa tuomion täytäntöönpanoa. Jo pari sivua aikaisemmin hän mainitsee "stockhusvaktmästaren" Plomqvistin, jolla oli taipumus ilmiäntä ihmisiä jopa pikkurikkeistä. Ilmeisesti samaa historiallista henkilöä tarkoittaa Ilkka Mäntylä kertoessaan, kuinka Loviisassa tuomittiin vuonna 1753 kaksi ilmeisen pysyvää salakapakkaa pitänyttä. Toinen heistä oli kaupungin vankilan vahtimestari, joka oli harjoittanut viinanmyyntiä kaupungin tyrmässä! Edellä olevat esimerkit tukevat Anneli

Mäkelä-Alitalon ja Ilkka Alitalon toimittamaa Sukututkijan sanat ja nimet -sanastoa, joka antaa "stockhus"-sanalle seuraavat merkitykset: 'hirsilinna, vankila'.

Maamme itärajan suojaksi oltiin Loviisaan parastai-kaa rakentamassa linnoituksia sekä maalle että merelle (Svartholm). Ehkä hirsilinna toimi myös linnoituksilla raatavien työvankien säilytyspaikkana; linnoitustyössä tiedetään käytetyn myös vankityövoimaa. Erään sanakirjan mukaan "fångknekt" tarkoittaa vanhastaan vanginvartijaa. Voisiko tästä siis tulla muuhun tulokseen kuin että Johan oli hirsilinnaksi kutsutun rakennuksen vanginvartija? Tai vihittyjen luetteloa mukailen "linnannihti täällä hirsilinnassa".

Katukuva

Mielenkiintoisen perspektiivin tuon ajan Loviisan katukuvaan antaa Nikanderin teokseen sisältyvä kartta-piirros, joka kuvaa Loviisan kaupunkia vuonna 1753, mutta johon on lisätty myöhemminkin rakennetut tontit aina vuoteen 1762 asti.

Siitä löytyy mm. "Stockhus" silloisen Kirkkotorin (Kyrk Torget; kartalla kirjain B) laidalta. Muutaman kymmenen metrin päässä siitä, sen eteläpuolella, on pienempi rakennus, jonka asujaksi on karttaan merkitty "waktknekt" – aivan epäilemättä linnannihtin tai linnannihtien asunto. Rippikirja antaisi ymmärtää linnannihtejä olleen kerrallaan kolmisen kappaletta, joista kaikkein todennäköisimmin ainakin Johan asetui taloksi ko. rakennukseen. Oman käsitykseni mukaan se sijoittuisi nykyisessä asemakaavassa siihen pikku kortteliin, jota rajoittavat Sepänkuja, Degerbyn kuja, Mestarinkuja ja Lyhyt kuja – aivan korttelin luoteiseen, tylppään kulmaukseen.

Kartassa näkyy myös lähettyvillä oleva Kymenkartanon ja Savon läänin maaherran residenssi. Pian Johan kuitenkin sai nähdä tämän pytingin joutuvan muiden viskaalien virka-asunnoksi. Residenssi oli entisen Degerbyn ratsutilan päärakennus, jonka ympärille kaupunkia oli alettu rakentaa vasta vähän aika sitten, 1740-luvun lopulla. Tämä vuonna 1662 rakennettu rakennus on säilynyt meidän päiviimme ja sijaitsee Sepänkujan varrella. Siinä toimii nykyään ravintola.

Venäjältä

Johanin lisänimenä Loviisan kirjoissa esiintyy paitsi Berquist ja Bergquist myös Björkquist, Biörkquist ja Biörckquist. Tässä lienee selitys nimen myöhempäänkin horjuvuuteen: nimi näyttää hakeneen muotoaan alusta lähtien. Nykykieleen mukautettuna nimi oli milloin Bergqvist, milloin Björkqvist – ruotusotilaana Saarijärvellä kuitenkin poikkeuksetta Björkqvist.

Johanin sukujuurista minulla ei tänä päivänäkään ole mitään tietoa. On vain löytynyt Pyhtään pappilassa 23. helmikuuta 1761 kirjoitettu muuttokirja, joka todistaa hänen lähteneen jo edellisenä vuonna Loviisaan tästä Venäjään silloin kuuluneesta pitäjästä. Sama asiakirja todistaa hänen osanneen lukea kirjasta Lutherin katekismusta jokseenkin puhtaasti ja ulkoa selitykset (kan läsa D. Luth. Cateches uti bok tämmeligen rent och utan till med uttydning). Mutta myös se käy ilmi, että Pyhtää oli hänelle vain läpikulkupaikka – mielenkiintoista!

Motiivien arvailua

Johanin siirtyminen mahtavan Kymijoen yli saattaa hyvinkin sisältää motiiveja, joita ei heti tule ajatelleeksi. Vajaa pari vuosikymmentä aikaisemmin Venäjä oli työntänyt länsirajansa Kymijokeen, jolloin vanha Pyhtään pitäjä oli pirstoutunut: sen ydinalueet olivat jääneet Venäjän puolelle. Oliko siis siirtyminen "Ruotsin" puolelle vain pakenemista vanhaan kotimaahan? Oliko se pelon aiheuttamaa? Toisaalta vaikuttamassa oli varmasti myös Loviisan luonnollinen imu. Kaupunkia oli juuri alettu rakentaa ja sitä oltiin jo kovaa vauhtia linnoittamassa; työvoiman tarve oli sen mukainen.

Kuten olemme nähneet, Johanin elämässä vuosi 1773 muodostui käänteentekeväksi: hän avioitui uudestaan, muutti Suomenlahden rannikolta kauas Saarijärven salomaille tiettömien taipaleiden taakse ja vaihtoi ammattia. Mutta mikä oikeastaan aiheutti ääkinäisen lähdön Loviisan kaupungista?

Syyt saattoivat tietenkin olla hyvinkin henkilökohtaiset, mutta asiaan saattoi vaikuttaa myös suuremman luokan konjunktuurit. Poliittisesti ajankohta oli mitä myrskyisin: hattujen ja myssyjen välisen voimainkoituksen yhte-

nä kiistakapulana oli suhtautuminen Suomessa käynnissä oleviin linnoitustöihin. Puolueiden välisen kahinoinnin päätti lopulta Kustaa III:n suorittama vallankumous elokuussa 1772. Joitakin viikkoja tuon jälkeen kuoli Augustin Ehrensvärd, jonka johdolla linnoitustöitä oli suoritettu. Jo puolueiden väliset kiistat olivat keskeyttäneet linnoitustyöt Loviisassa vähän väliä. Kenties Johaniltakin työt yksinkertaisesti loppuivat.

Mutta juuri tuohon aikaan oli vaikuttamassa myös uhkatekijä, joka saattoi ajaa Johanin liikkeelle: rutto. Ruttotartunta uhkasi tunkeutua maahamme Venäjältä, jonka raja kulki vain 15 kilometrin etäisyydellä Loviisasta, Kymijoen Ahvenkoskessa. Kaikille Venäjältä tuleville teille asetettiin sotilasvartiot. Jos kuormavaunut eivät käskystä pysähtyneet, oli vahdeilla ohjeena ampua ensin hevonen, ja jos sekään ei auttanut, viimein ajuri. Rajanylitys oli sallittu vain Ahvenkoskella, jonne oli järjestetty jonkinlainen karanteenilaitos. Kuolemanrangaistuksen uhalla oli kuitenkin kaikkia kielletty koskemasta rajan ylittänyttä tai kuormaa.

Vaikkei Johan itse olisikaan joutunut komennetuksi ruttovartioon, oli taudin kammottava maine varmaan riittävä syy pyrkimykselle hakeutua mahdollisimman etäällä rajakaupungista. Mutta miksi aina Saarijärvelle asti?

Tässä yhteydessä huomasin erään mielenkiintoisen seikan, jonka on vaikea uskoa olevan pelkkää sattumaa. Loviisan kappalaiseksi ja samalla tykkiväen saarnaajaksi nimittäin tuli 1768 Henrik Calonius. Onko jotain tuttua? Saamani tiedon mukaan alussa mainittu Johan Calonius, joka kirjoitti Maria Lenalle muuttokirjan Saarijärveltä Eräjärvelle, oli Henrik Caloniuksen veli! Ja vielä: veljesten isä oli kirkkoherrana Saarijärvellä! Saarijärvi oli Henrikillekin perin tuttu pitäjä jo lapsuuden ajoilta; myös hän oli siellä aikaisemmin toimittanut pappisvirkoja. Myöhemmin, vuonna 1779, Henrik jopa nimitettiin isänsä jälkeen Saarijärven kirkkoherraksi, mutta lopulta hän palasi takaisin Loviisaan. – Tulikohan Johan peräti houkutelluksi Saarijärvelle, vai kulkiko sana muuten vain virkapostin mukana?

Avoimia kysymyksiä

Ensimmäisestä avioliitosta Johanilla oli lapsia kolme,

toisesta kuusi lisää. Ja muistamme, että Maria Lena sai Eräjärvellä vielä yhden aviottoman (oächta) pojan.

Vaikka Johan ja Maria Lena Bergqvistin värikkäiden elämänvaiheiden ulkoiset puitteet ovat jo pitkälle selvitetty, on vielä avoimiakin kysymyksiä. Emme esimerkiksi tiedä heidän äidinkieltään: suomi vai ruotsi? Varhaisempien asuinpaikkojen perusteella jälkimmäinenkin lienee mahdollista – siinä myös osasy, ettei etunimiä tässä jutussa ole suomalaistettu. Myös Johanin alkupeirä on tuntematon. Maria Lena puolestaan katoaa tietymättömiin Eräjärveltä 1800-luvun taitteessa.

Eräässä suhteessa he ovat joka tapauksessa poikkeuksia. Tietävästi he ovat ainoat esivanhemmistani, jotka varmuudella edes lyhyen aikaa ovat asuneet kaupungissa, tässä tapauksessa puolentoistatuhannen asukkaan Loviisassa.

Sotilaan tytär

Jo Eräjärven Iso-Kaupin emännän Anna Sophia Johansdotterin vanhempien jäljittäminen oli seikkailu siinänsä. Mutta traaginen tapaus, josta tässä sukukunnassa aikoinaan ehkä vaiettiin, on vielä kertomatta. Tapauksen muisto sukupolvelta toiselle kerrottuna suullisena perimätietona on jo aikoja sitten suvussani häipynyt unohduksiin, mutta tämä ei estänyt minua eräänä lokakuuisena lauantaina – liki 233 vuotta tapauksen jälkeen – pääsemästä asian jäljille. Mistä siis on kysymys?

Palataan takaisin Loviisaan ja Anna Sophian äitiin Maria Lena Olofsdotteriin, joka toistaiseksi on sivutettu vähällä maininnalla. Vielä tyttöihmisenä ollessaan hän majaili viimeksi seppä Hillbomin lesken luona. Vuonna 1753 rakennettu asumus näkyy Nikanderin karttapiirroksessa lähellä Loviisan lahden perukkaa, ja suunnitelman mukaan se oli jäävä maalinnoituksen erään raveliin alle – tältä osin suunnitelma ei tosin koskaan toteutunut. Kaupunkiin Maria Lena, joka osasi lukea vain heikosti (enfaldigt), oli tullut palveluspiaiksi vasta vähän aikaisemmin. Muuttokirja on päivätty Myrskylän pappilassa 10. syyskuuta 1771.

Maria Lena oli sotilaan tytär. Isä oli **Olof Ericsson Backfelt**, Uudenmaan jalkaväkirykmentin henki-

komppanian sotamies (ruotu n:o 31 Backböle). Hänen sotilasnimensä selvästikin oli väännös kylän nimestä: viimeistään 1760-luvun alussa perheen asuinpaikaksi vakiintui Olofin viran myötä Myrskylän Backböle (Pakila).

Edellisellä vuosikymmenellä perhe näyttää majailleen vuoroin Myrskylässä, vuoroin Askolassa. Olof oli silloin vasta varasotamies ja käytti nimeä **Grönqvist**. Tyttärinä Mariä Lena syntyi Askolan Stigsbölessä (Tiilää), ja hänen syntymäajakseen on tarkentunut 28.8.1753. Aikaisemmat tiedot hänenkin syntymäajastaan ovat osoittautuneet siis virheellisiksi. Syntyneiden luettelossa hänen etunimensä on muodossa "Maja Lena", joten häntä ehkä todellisuudessa kutsuttiin Maija Leenaksi.

Hiljainen lukija

Entä Maria Lenan äiti? Hän oli **Lisa Nilsdotter**, joka oli vihitty Olof Ericssonin kanssa 28.12.1750.

Nämä tiedot Maria Lenan isästä ja äidistä paljastuivat yhden päivän aikana istuessani Kansallisarkistossa. Kun mainitsin viereisellä mikrofilminlukulaitteella puurtavalle rouvalle sen päivän löydöistäni, joihin pitkälinen etsintäni oli tähdännyt, aavisteli hän tuntojani todetessaan näin: "Tällaisesta saavutuksesta saa aina hyvän mielen!" Nyökkäsin, mutta jätin kertomatta rouvalle sen, minkä juuri olin omin silmin nähnyt Myrskylän kuolleiden ja haudattujen luettelosta.

Mainitun asiakirjan mukaan Lisa Nilsdotter kuoli Myrskylän Backbölessä 28. tammikuuta 1761. Asiakirjassa seuraa sitten kuolemaa tarkentava erillinen tiedonanto, joka saa lukijan hiljaiseksi:

Halshuggen och å bähle bränd för barnamord, eli 'mestattu ja poltettu roviolla lapsenmurhasta'!

Saadakseni asiaan edes jotain lisävalaistusta olen sittemmin selannut Porvoon käräjien tuomiokirjoja – tuloksetta. On toki tiedossa, että murhasta, taposta, törkeästä omaisuusrikoksesta ja häpeälliseksi katsotusta siveellisyysrikoksesta seurasi siihen aikaan kuolemanrangaistus, mikä aina oli jätettävä hovioikeuden vahvistettavaksi. Mutta lähestulkoon varmaa on myös se, että lopullista hovioikeuden päätöstä tässä asiassa on enää turha etsiä: se katosi tuhkana taivaalle Turun palossa 1827. Ainoastaan lopputuloksen tiedämme – isoäitini äidinisän isänäidin äidinäiti joutui laskemaan päänsä pölkylle...

Olof Backfelt itse eli varsin iäkkääksi, joten hänellä ehti olla Lisa Nilsdotterin jälkeen vielä kaksi avioliittoa.

Se oli sitä aikaa.

LÄHTEET

- Tekstissä mainittujen seurakuntien kirkonkirjat.
- Pääkatselmusrullat (Militaria-sarja).
- Axel Bergholm: Sukukirja I (suku Calonius).
- Ilkka Mäntylä: Suomalaisen juoppouden juuret. Viinanpoltto vapauden aikana. SKS 1985, s. 190.
- Gabriel Nikander: Lovisa stads historia I (1745-1808). 1930.
- Matkalla Suomessa. Kust. Valitut Palat 1989.

Markku Kalliolinna

Pohjanmaan pääkaupungissa Kevätretki Vaasaan 24.4.2004

Tampereen seudun sukututkimusseuran Vaasan-matkalle lähdettiin iloisen odottavin mielin, kuten aina retkilemme. Sää tiedotus lupasi vaihtelevaa kevätsäätä juuri Vaasan seudulle. Niinpä Keskustorin yökylmästä aamusta aina matkan varrella sataneeseen lumeen vaihteli sää rannikolle mentäessä. Bussimatkailullehan se oli hyvä, sillä raikas kevätilma pilvitaivaankin alla antoi hienot näkymät meille hämäläisille lakeuksien portilla.

Erkki Sivi otti heti alusta alkaen järjestämänsä retken ohjat käsiinsä ja kertoili alkumatkan kuntien ja kaupunkien kehystiedot. Ylöjärvi, Hämeenkyrö, Ikaalinen, Parkano ja taukopaikkana Jalasjärvi, jossa ”Juustoportti” kahvi- ja tuliaispaikkana.

Jalasjärvi, Kurikankylä, Koskenkorva, Laihia ja Vaasa; nämä menomatkan pitäjät ja kaupungit tulivat ”komioitten” lakeusnäköymien lisäksi tutuiksi Seija Pessin hauskaasti, omakohtaisesti ja asiantuntevasti kerrottujen juttujen myötä.

Vaasan maakunta-arkistossa Sepänkyläntie 2:ssa meitä odotti iloinen ja lämminhenkinen vastaanotto. Arkistonjohtaja Arja Rantanen apunaan Sari Vähämäki toivotti seuramme tervetulleeksi tutustumaan eteläpohjalaisen arkistolaitoksen saloihin. Matkalaiset jaettiin viisaasti kahteen ryhmään, joista ensimmäistä veti Arja Rantanen ja johon itsekkin kuului. Useimmat meistä ovat kokeneet arkistokäyntejä, joista tämä oli varmasti aivan ykkösluokan juttu. Kaksi tuntia on lyhyt aika tällaisen laitoksen esittelyyn, mutta pääsimme lähes kaikkiin holveihin, aina yritys- ja yksityisarkistojen myöden.

Aluksi näimme, kuinka taitavasti konservaattorit saavat jo hajoamassa olevasta materiaalista aikaan hienon lop-

Arkistonjohtaja Arja Rantanen (vas.) ja Sari Vähämäki johdattivat sukututkijat Vaasan maakunta-arkiston holveihin.

putuloksen, jota kelpaa ihastella ja jonka Arja Rantanen kertoi kestävän vähintään seuraavat sata vuotta. Pohjanmaalta lähdettiin joukolla ”Uudelle Mantereelle”. Tämän totesimme siirtolaisarkistossa, jossa eräät meistä löysivätkin omiensa lähtöjä kuvien kera.

Kaikki näkemämme arkistot olivat hienossa kunnossa ja hyvässä järjestyksessä. Hyvän arkistoinnin takaa

Sukututkija Elmar Badermann tekemässä löytöjä.

vat 22 työntekijää. Kunnioitusta herättävä leveitten nahkaselkäisten perukirjojen osasto oli myös nähtävyyks. Tullessamme karttojen, rakennuspiirustusten, pohjapiirrosten, asemakaava- ja hautausmaakarttojen ym. pariin näimme taas konservoinnin ihmeitä ja esille levitettyjä hienoja piirroksia.

Nykyään tuotettu valtava asiakirjamäärä koetetaan hallita ja seuloa, koska kaikkea ei voida säilyttää. Kaikkiaan kokoelmassa on noin 6000 hyllymetriä. Asiakirjoja ja kirjallisuutta on arkistossa noin 1200 hyllymetriä.

Maakunta-arkiston vanhin asiakirja on vuodelta 1407 oleva kauppakirja Norra Vallegrundin kyläarkistossa. Arkiston vanhin suomenkielinen asiakirja on vuodelta 1689 ja se koskee maakiistaa Vähässäkyrössä (Vähänkyrön kirkonarkisto). Vanhimmat yhtenäiset asiakirjasarjat alkavat 1600-luvun lopulta tai isonvihan jälkeen ja uusimmat arkistossa säilytettävät asiakirjat ovat viime vuosilta. Seurakuntien ja valtion asiakirjoja on rullafilmeillä 2200 kpl ja mikrokortteina yli 57800 kpl.

Arkiston eräänä näyttelyideana on sisääntuloaulan vitriini, jossa on aina jokin kiinnostava asiakirja tai esi-

Arkistonjohtaja Rantanen esittelee sukututkijalle nahkaselkäisiä asiakirjasidoksia.

ne. Myös hallin seinällä ollut Viipurin valokuvanäyttely kuului vaihtuviin osiin.

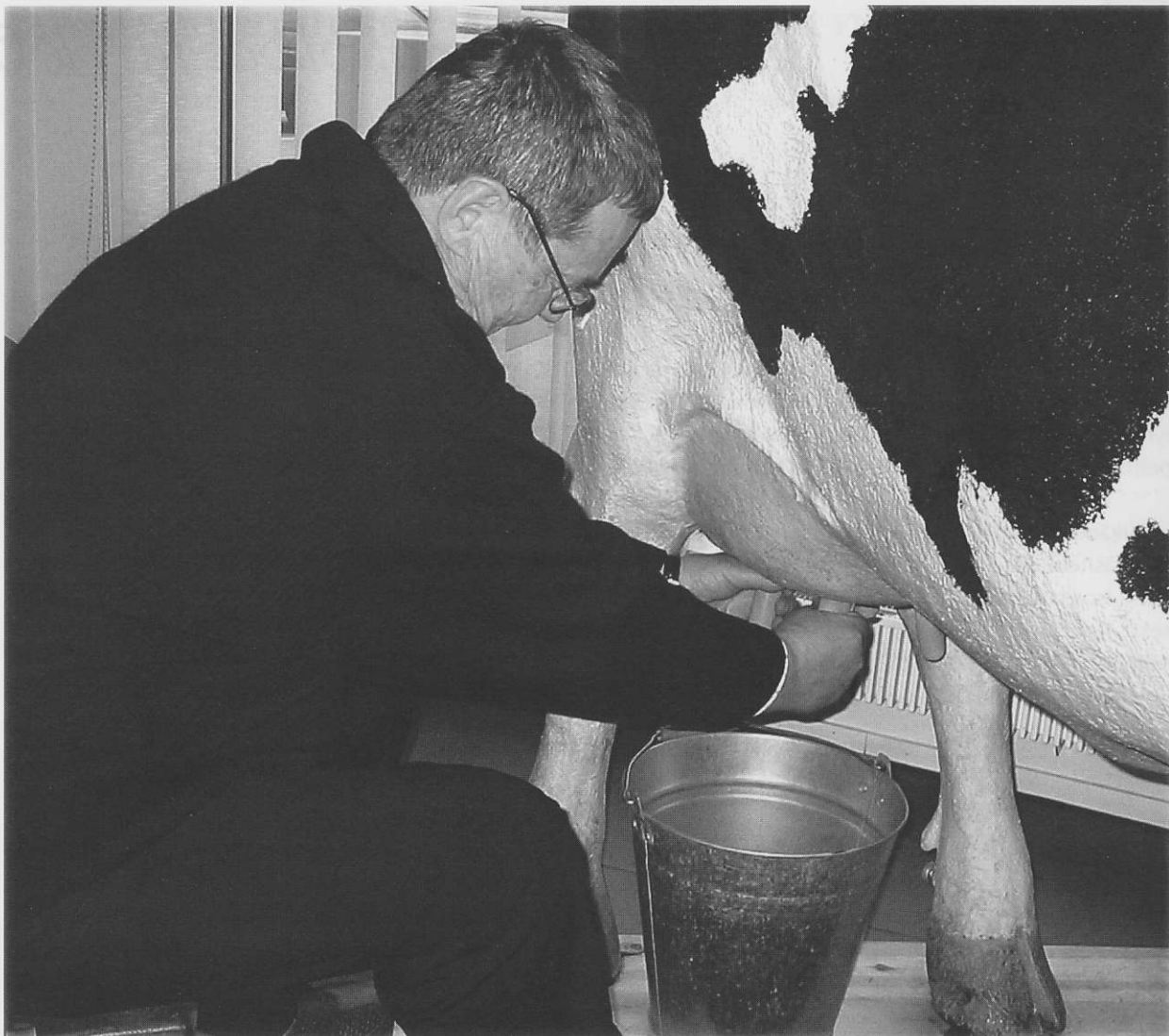
Kokoontuamme lopuksi luentosaliin jotkut meistä löysivät vielä viime hetken tietoja, joita innolla tutkittiin.

Kaikki hyvä loppuu aikanaan, ja saimme hyvillä mielin palata arkeen ja lounastamaan.

Kiertojelu kaupungilla

Lounaan jälkeen lähdimme Vaasan kaupungintalon edestä tutustumaan Vaasaan. Oppaamme toimi kaupunginopas Sirkka Hietikko. Bussimme kierteli noin 1 1/2 tuntia eri aikakausien Vaasaa. Saimme erittäin hyvän kuvan Vaasan perustamisesta aina tähän päivään asti, yksityiskohtiakaan unohtamatta.

Päällimmäiseksi jäi mieleen persoonallinen Pohjanmaan pääkaupunki, joka on perustettu kuningas Kaarle IX:n toimesta Mustasaaren vanhalle kauppa- ja satamapaikalle vuonna 1606. Vaasan kohdalla Merenkurkku on kapeimmillaan, vain 43 merimailia Ruotsiin.

Antti Lähde iltalypsyn aikaan.

Arkkitehti Carl Axel Setterbergin kädenjälki näkyy koko kaupungin omaleimaisissa piirteissä. Vaasa tuntuu olevan luontevasti kaksikielinen seutukunnan keskus. 57000 asukkaan kaupungissa 72 % puhuu äidinkielenään suomea, 26 % ruotsia ja 2 % muita kieliä.

Näimme paljon eri aikakausien rakennuksia ja muistomerkkejä. Esimerkiksi torin Jääkäripatsas, joka symboloi 1918 Suomen sodan aikaa, jolloin vaasalaisista tuli hetkeksi maamme pääkaupungin asukkaita.

Lähtiessämme paluumatkalle jäi Vaasasta perinteet ja nykyajan huomioonottava idyllinen ja rauhallinen kuva. Tampereelle palasimme reittiä Vaasä, Laihia, Tervasjoki, Isokyrö, Ylistaro, Seinäjoki, (Rengonkylä) ja Jalasjärvi. "Juustoportille" saavuimme iltalypsyn aikaan. Kahvittelun ja tuliaisostosten jälkeen suuntasimme kohti Tamperetta. Voipuneena mutta ilmeisen tyytyväisinä tulimme kevätillassa kotiin.

Teksti ja kuvat Antti Lähde

Laitikkalan isäntien puumerkit vuodelta 1786

Isojako Pälkäneen Laitikkalassa

Pälkäneen Laitikkalan kylä Hauhon vastaisella rajalla käsitti alun alkaen kaksi erillistä taloryhmää. Toisessa ryhmässä oli 13 taloa sullottuna pienelle alueelle, ja peltojen takana sijaitsi toinen yhdeksän talon rykelmä.

Pälkäneen Laitikkalassa isojako oli maanjako-oikeuden käsiteltävänä aina 1760-luvulta 1840-luvulle asti. Tässä isossa jakokunnassa aiheuttivat ongelmia erityisesti Joensuun rälssitilat, jotka vaativat erikoisjärjestelyjä. Vasta 1850–1852 saatiin lähes sata vuotta vireillä ollut jako lopultakin vahvistettua. Isojaossa tii-

vis ryhmäkylä hajosi ja talot sijoittuivat molemmin puolin Kyllönjokea. Kylä oli Pälkäneen väkirikkain 1800-luvulla; taloja siellä oli kaikkiaan 22.

Yksi monista Laitikkalan isojakoon liittyvistä asiakirjoista on vuodelta 1786. Asiakirjan kiinnostavuutta lisää lopussa oleva luettelo kylän isännistä ja heidän puumerkinsä. Se on mielenkiintoinen katsaus yhdessä kylässä samaan aikaan esiintyvistä erilaisista puumerkeistä.

Tiina Miettinen

Isojaon seurauksena Laitikkalan ryhmäkylän muodostaneet talot sijaitsevat nykyään hajallaan peltoaukeilla. Kuvassa Pälkäneen Laitikkalan Heikkilä kesällä 1995. Kuva: Saila Nissilä-Juusola.

PÄLKÄNEEN LAITIKKALAN ISÄNTIEN PUUMERKIT VUONNA 1786

MATTI PIHLMAN 	HEIKKI HEIKINPOIKA KOKKOLA 	JUHO HEIKINPOIKA TANILA
IISAK IISAKINPOIKA TANILA 	SIMO IISAKINPOIKA TANILA 	JUHO ERKINPOIKA UOTILA
HEIKKI JA KALLE SAMUELINPOIKA SYyli 	JUHO MATINPOIKA SUTTINEN 	HEIKKI ARVINPOIKA LAURILA
TUOMAS MATINPOIKA LAURILA 	JUHO MATINPOIKA LAURILA 	JUHO JUHONPOIKA KUKKO
TUOMAS JUHONPOIKA MIKKOLA 	MATTI JUHONPOIKA MIKKOLA 	ERKKI ERKINPOIKA MÄKELÄ
HEIKKI ERKINPOIKA HElMIKKALA 	JUHO SIPINPOIKA PUNTILA 	JUHO MATINPOIKA AHTILA
MATTI MATINPOIKA AHTILA 	MATTI ANTINPOIKA SARJALA 	MARTTI ELIAANPOIKA RUOTSALAINEN
ERKKI JUHONPOIKA KATAJA 	MATTI JUHONPOIKA SIUKOLA 	MATTI JUHONPOIKA RÖNNI
MARTTI ERKINPOIKA RÖNNI 	HEIKKI JUHONPOIKA HEIKKILÄ 	JUHO JUHONPOIKA HEIKKILÄ

Lähde: Isojako Pälkäneen Laitikkalan, Kärvääntälän ja Vuolijoen kylissä 7.8.1786. Pirkanmaan maanmittauskonttori.

Lundin taistelu 1676

Esi-isälläni Olof Bengtsson Schwartilla oli kolme poikaa: Bengt, Johan ja Anders. Kaikki pojat palvelivat ruotsalaisessa Skaraborgin rykmentissä. Heidät aateloitiin 1682 nimellä von Schwarzenhoff. Heidän aatelisvaakunassaan oli nimen mukaisesti kolme mustaa päättä. Gustaf Elgenstieman toimittamassa kirjassa Den introducerade Svenska Adelns Ättartavlor mainitaan, että Anders Schwart osallistui Lundin taisteluun vuonna 1676. Tästä sain kimmokkeen tutkia lähemmin tuota taistelua.

Lundin taistelun taustaa

Kuningas Kustaa II Aadolfin tytär kuningatar Kristiina luopui 1654 kruunustaan serkkunsa Pfalz-Zweibrückenin herttuan Kaarlen hyväksi. Tämä otti hallitsijanimekseen Kaarle X Kustaa. Hänen aikanaan Ruotsin valtakunta oli laajimmillaan ulottuen aina Atlantilte asti.

Kaarle X Kustaa ylitti armeijansa kanssa jäätyneen Vähän- ja Ison-Beltin ja piiritti Kööpenhaminan, jolloin Tanska suostui Roskilden rauhassa 1658 luovuttamaan Ruotsille Skånen, Blekingen, Bohuslänin ja Hallandin. Nämä Ruotsin eteläisimmät maakunnat olivat aikoinaan Smålannin metsäseutujen muista Ruotsin maakunnista eristämiä. Sen sijaan helppo yhteys meritse liitti ne Tanskaan, johon ne Tanskan valtion syntyessä noin vuonna 800 valtiollisestikin yhdistettiin.

Maakuntien väestökin oli tanskalaista heimoa. Roskilden rauhaan asti ne olivat kuuluneet Tanskalle lukuun ottamatta lyhyttä aikaa 900-luvun lopulla sekä 1332–1360, jolloin ne kuuluivat Ruotsiin. Skånen etelärannikon kaupungissa Lundissa oli 1104–1536 Tanskan arkipiispan istuin, jonka hallintopiiriin kuuluivat jonkin ai-

kaa kaikki Pohjoismaat. – Ei ole ihme, että Tanska aina tilaisuuden tullen pyrki valloittamaan nämä menettämänsä maakunnat takaisin.

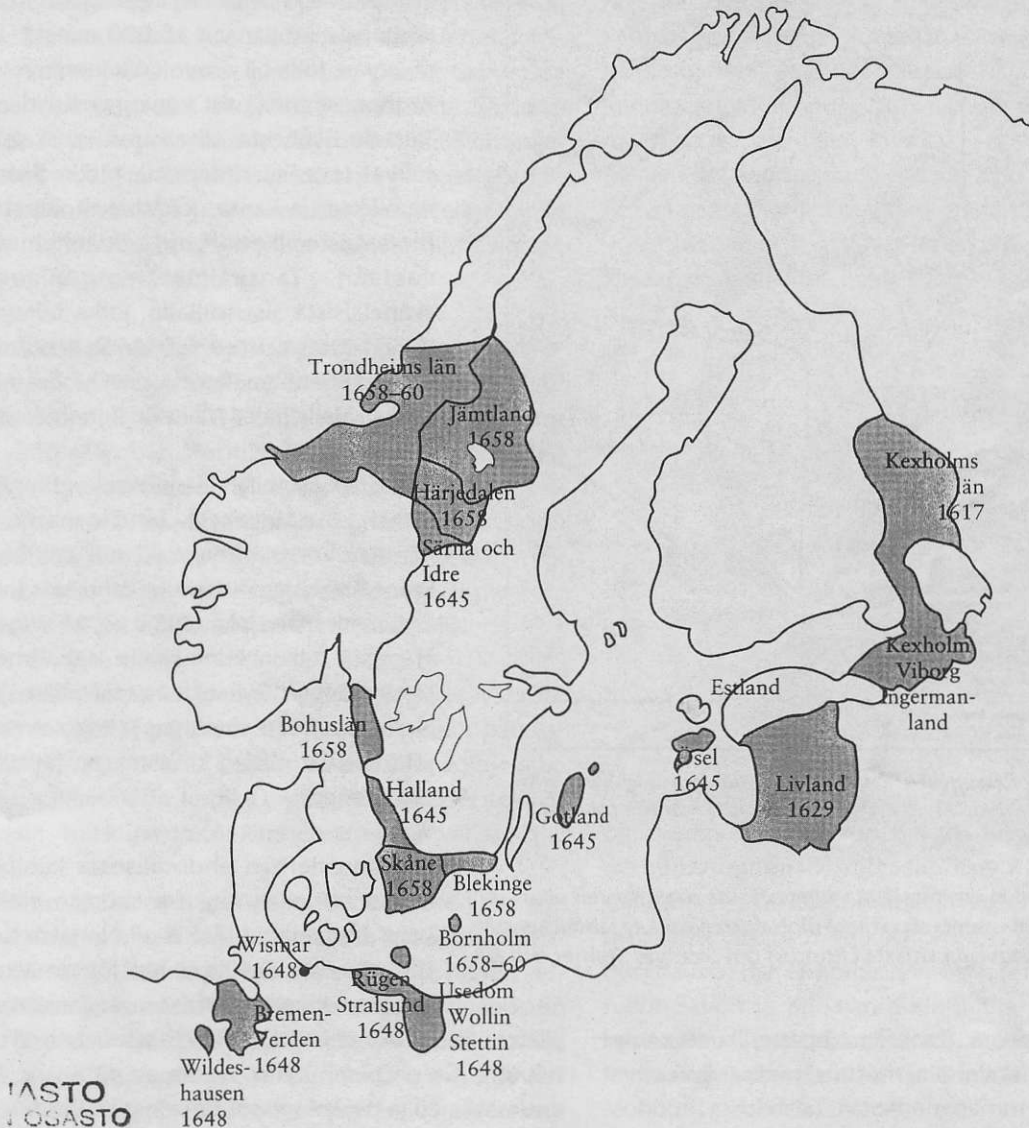
Kuningas Kaarle X Kustaa kuoli 1660 vain 37 vuoden ikäisenä. Hänen poikansa Kaarle XI oli isänsä kuollessa viisivuotias, ja holhoojahallitus hoiti valtakunnan asioita. Kuninkaan täytettyä 17 vuotta 1672 hänestä tuli hallitsija.

Sotatoimet ennen Lundin taistelua

Kun Ruotsi holhoojahallituksen aikana oli joutunut huonon taloudellisen tilanteensa takia ottamaan avustuksia ja lainoja Ranskalta, tuli se myös riippuvaisuussuhteeseen Ludvig XIV:een. Kun Ranska aloitti sodan Hollantia vastaan, se painosti Ruotsia aloittamaan sodan Hollannin liittolaista Brandenburgia vastaan. Carl Gustaf Wrangel ratsasti Ruotsin Pommerista 13.000 miehen kanssa Brandenburgiin, mutta kärsi tappion Fehrbellinin luona 18.6.1675. Tappio sai aikaan sen, että Hollanti ja Itävaltan keisari julistivat välittömästi sodan Ruotsille. Tanska oli asettunut keisarin puolelle. Ruotsin ja Tanskan kesken käytiin neuvotteluja puolueettomuudesta.

Kaarle XI kihlautui Tanskan kuninkaan Kristian V:n sisaren Ulrika Eleonoran kanssa. Tarkoituksena oli estää Tanskaa toteuttamasta revanssiaikeitaan Ruotsia kohtaan. Saatuaan tiedon Fehrbellinin taistelun tuloksesta Kristian V antoi vangita Holstein-Gottorpin herttuan. Tämä pakotettiin luopumaan linnoituksistaan ja itsenäisyydestään. Tanskan hyökkäys Holstein-Gottorpiin oli samaa kuin sodanjulistus Ruotsille. Virallinen julistus tuli päivää sen jälkeen kun virallinen kihlausilmoitus oli annettu.

SVENSKA VÄLDET 1658
vid dess största utbredning

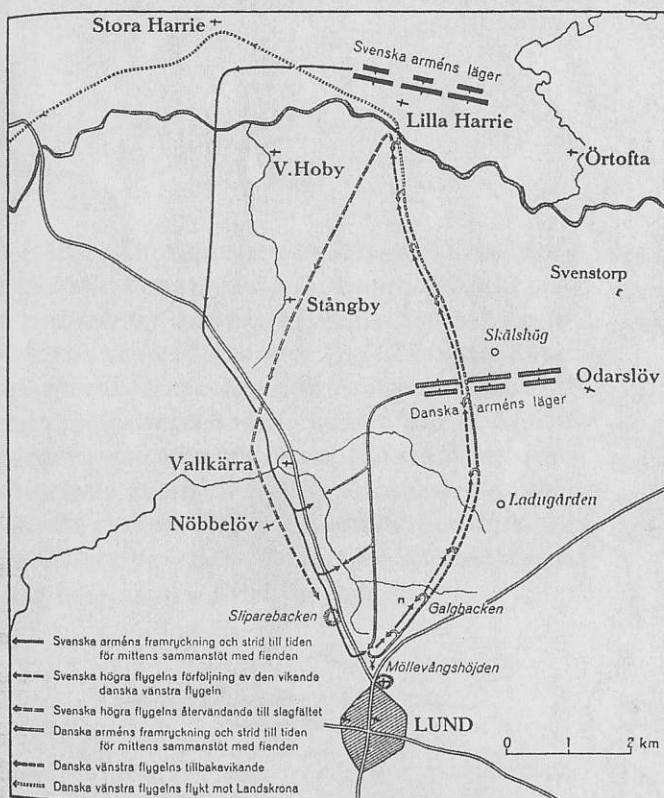
Ruotsin valta laajimmillaan. Kuva Herman Lindqvistin kirjasta *Historien om Sverige. När Sverige blir Stormakt*.

Ruotsilla oli melkoisen suuri laivasto, johon kuului 66 erikokoista alusta, joissa oli yli 2200 tykkiä ja yli 10.000 miestä. Kuninkaan määräyksestä laivasto lähetettiin merelle myöhään syksyllä, jolloin syysmyrskyt ja jääesteet koettelivat sitä kovasti. Toukokuussa 1676 se kohtasi Tanskan laivaston Skånen rannikolla. Lai-

vasto vetäytyi pohjoiseen, ja varsinainen taistelu käytiin Öölannin vesillä.

Laivaston lippulaiva oli sen ajan maailman suurimpiin kuulunut alus Kronan. Laivaston komentajana oli valtakunnanamiraali Lorenz Creutz, jolla ei kuitenkaan

SLAGET VID LUND

Slaget vid Lund. Rekonstruktion av stridens första skede. Den visar också hur den svenska flygelns högra flygel förföljer danskarnas vänstra samt deras återkomst till slagfältet.

Kuva esittää taistelun ensimmäistä vaihetta, jossa ruotsalaisten oikea siipi seuraa tanskalaisten vasenta siipeä sekä ruotsalaisten paluuta taistelukentälle. Kuva Herman Lindqvistin kirjasta *Historien om Sverige. Storhet och fall*.

ollut merikokemusta. Ruotsilla oli paperilla suurempi laivasto kuin tanskalaisilla, mutta viimeainitut olivat harjoitelleet enemmän merisotaa. Taistelusta muodostui täysi katastrofi Ruotsin laivastolle. Lippulaiva Kronan räjähti, kun tykin palava lunttu putosi ruutivarastoon. Laivan mukana hukkui yli 650 miestä, heidän joukossaan amiraali Creutz. Kaikkiaan yli 3000 ruotsalaista katosi tässä taistelussa.

Tilanne Ruotsissa oli nyt epätoivoinen. Kun laivasto oli poissa pelistä, ei mikään voinut enää estää tanskalaisten maihinnousua Ruotsiin.

Tanskalaisten maihinnousu

29.6.1676 purjehti yli 300 erikokoista alusta Ruotsin rannikolle Helsingborgin eteläpuolelle mukanaan 15.000 miestä. Lippulaivan, jolla oli provokatiivinen nimi Tre Kronor, kannella oli kuningas Kristian V. Taistelu Skånesta oli alkanut. Tanskalaiset tulivat leveänä rintamana pitkin Skånen rannikkoa, ja kansa, joka halusi vapautua ruotsalaisten ikeestä, otti heidät riemuiten vastaan. Tanskalaiset organisoivat skånelaisista sissisotilaita, jotka taitavasti iskivät ruotsalaisten selkään ja sabotoivat huoltokuljetuksia. Ruotsalaiset lyötiin takaisin kaikkialla paitsi Malmön linnoituksesta.

Ruotsin armeijan jäännökset vetäytyivät kohti Smålantia. Avuttomana ja hämääntyneenä Kaarle XI tuli Växjöön, jonne hän kutsui valtakunnanneuvos Johan Gyllenstiernan, joka tällöin oli 41-vuotias. Hänestä tulikin kuninkaalle isähahmo ja neuvonantaja. Gyllenstierna tuli päämajaan elokuussa 1676. Kuningas ja koko armeijajohto saivat uuden innostuksen ja kampailuhengen.

Gyllenstiernan ehdotuksesta kuningas marssi armeijan mukana suoraan etelään kohti Halmstadia. Täällä oli Norjasta tullut Ulrik Fredrik Gyldenlöven johtama noin 4.000 miehen tanskalaisosasto. Tanskalaiset

yllätettiin aamuhämärissä 17.8.1676, ja tunnissa oli taistelu ohi. Se oli pieni voitto, mutta se oli Kaarle XI:n ensimmäinen ja psykologisessa mielessä äärimmäisen tärkeä. Tällä voitolla estettiin Norjasta tunkeutuneiden tanskalaisten yhtyminen Skånen tanskala armeijan kanssa.

Se oli käännekohta sodassa. Gyldenlöve vetäytyi takaisin Norjaan ja Tanskan armeija asettui talvimaajoitukseen. Sillä välin organisoitiin ruotsalaisten toimesta uusia rykmenttejä, ja lokakuun lopussa kuningas tuli 14.000 miehen johdossa Skåneen. Miehistä kolme neljäsosaa oli ratsuväkeä.

Lundin taistelu

Ruotsalaisten tarkoituksena oli edetä Skånen eteläosiin, missä saattoi päästä yhteyteen Malmön saaretun varuskunnan kanssa. Ruotsin armeija yritti kiertää Tanskan joukot joutumatta taisteluun. Tässä vaiheessa molemmat armeijat siirtyivät Rönnejoelta Saxjoen kautta Råjoelle ja lopuksi Löddejoelle. Siellä armeijat asettuivat leiriin, ruotsalaiset joen pohjoispuolelle Lilla Harrien kohdalle ja tanskalaiset joen eteläpuolelle Skälshögiin. Kun joen yli johtavat sillat oli hävitetty, oli joen ylitys mahdotonta.

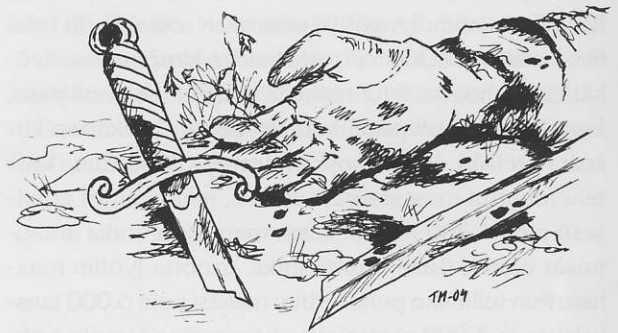
Kaarle XI oli päättänyt tehdä yllätyshyökkäyksen tanskalaisten leiriin. Avuksi tuli pakkanen, joka jäädyytti Löddejoen, niin että 4.12.1676 ruotsalaisjoukot pääsivät ylittämään joen. Aamulla kello 4 noin 8.000 miestä ylitti joen asettuakseen taisteluryhmytykseen joen toisella puolen. Joen ylitys aiheutti kuitenkin niin paljon ääntä, että tanskalaiset heräsivät, ja lähes 12.000 miehen armeija komennettiin täyteen taisteluvalmiuteen. Kello oli tällöin lähemmäs seitsemän aamulla.

Ruotsalaiset totesivat, ettei yllätyshyökkäyksestä tullut mitään ja päättivät siirtyä strategisesti paremmalle paikalle lähelle Lundia. Kaarle XI:n sotajoukko aloitti pikamarssin kohti Lundia. Tanskalaiset tekivät samoin. Tuli kilpajuoksu kahden armeijan välillä.

Pisimmällä edessä laukkasivat ruotsalaisten oikea ja tanskalaisten vasen siipi kummankin johtajana kuningas. Kuningas Kristian V:n mukana oli myös hänen veljensä Georg. Ratsastajien jäljessä tuli jalkaväki juosten niin nopeasti kuin pääsi. Kauimpana oikealla ratsasti Budbergin suomalaiset rakuunat, sitten henkivartijasoturit, sitten Nils Bielken johtama henkiratsurykmentti ja niiden jäljessä suomalainen ratsuväki. Tuli hikinen noin 7 kilometrin kilpajuoksu Lundiin.

Kaarle XI voitti. Hän oli ensimmäisenä tavoitteena olleen strategisen kukkulan luona. Taistelu alkoi välittömästi ilman että koko armeija olisi tullut perille ja ehtinyt ryhmittyä. Ruotsalaisten oikea siipi ja tanskalaisten vasen siipi iskivät yhteen. Välittömästi kaatui joukko ruotsalaisia, ja Kaarle XI:n hevonen ammuttiin hänen altaan.

Taistelu lainehti edestakaisin. Taistelun tuoksina Tanskan ylipäällikkö Carl von Arentorff haavoittui vakavasti, mikä aiheutti levottomuutta tanskalaisten joukossa. Monet heistä mukanaan kuningas Kristian pakenivat pohjoiseen perässään ruotsalaisia Kaarle XI kärjessä. He jahtasivat pakenevia Löddejoelle asti, kunnes kuningas onnistuttiin ylipuhumaan ja palamaan taistelukentälle. Ruotsalaiset olivat sillä aikaa häviämäsillään taistelun. Kaarle XI oli kahdessa tunnissa ratsastanut liki parikymmentä kilometriä, ja hevoset ja miehet kaipasivat lepoa. He lähtivät kuitenkin raivoisaa vauhtia kohti Lundia.

Eräs ryhmä, joka erityisesti kunnostautui taistelussa oli eversti Herman von Burghausenin suomalainen rakuunarykmentti, niin sanotut Karjalan mustat rakuunat, joka äärimmäisenä vasemmalla siivellä urhoollisuudellaan vaikutti voiton saavuttamiseen. Burghausen itse oli kotoisin Virosta, ja hänestä oli 1667 tullut Savon ja Karjalan autiutiloilta pestatun ratsurykmentin eversti. Rykmentissä oli mukana hänen poikansa, sukulaiset, ystävät ja naapurit.

Rykmentti joutui jalkautettuna eristyksiin. Ylivoimaiset tanskalaiset tuhosivat käytännöllisesti katsoen koko rykmentin. Burghausen itse sekä suurin osa hänen joukoistaan kaatui, ja tanskalaiset ryöstivät heidän mustat lippunsa.

Rykmentti, joka vielä oli paikalla ja pelasti tilanteen, oli Nils Bielken henkirykmentti. Kuningas kertoi myöhemmin, että hänen kruununsa silloin oli kirjaimellisesti Nils Bielken miekan kärjessä.

Kolmen aikaan iltapäivällä tanskalaiset valmistautuivat viimeiseen iskuun. He olivat nyt ylivoimaisia ruotsalaisiin nähden. Heillä oli enemmän sotilaita ja ennen kaikkea tykkejä. Sillä hetkellä Kaarle XI palasi takaisin muuttaman eskadroonan (vastaa jalkaväen komppaniaa) kanssa. Tanskalaiset luulivat, että kuninkaan mukana tullut joukko oli vain etujoukko todellisille vahvistuksille varsinakin kun kuningas ja hänen eskadroonansa ratsasti suoraan vihollista päin ja meni lähikamppailuun. Kuninkaan onnistui muuttaman ratsastajan kera lyömään itsensä läpi tanskalaisten ketjun horjuvalle ruotsalaispuolelle, jonka hän kokosi ja johti uuteen hyökkäykseen.

Kuninkaan iskulause oli: voitto tai kuolema. Tämän hän oli onnistunut myös iskostamaan sotilaidensa mieliin. Tanskalaiset luulivat, että heidän kimppuunsa hyökätään kahdelta suunnalta ja pakenivat paniikissa. Lopputaistelu oli puoli kuuden aikaan Vallkärran kirkosta etelään, jossa Tanskan armeija piiritetiin. Taistelu muuttui massateurastukseksi, joka kohtasi erityisesti niitä 1.300 hollantilaista matruusia, jotka antautuivat ruotsalaisille, mutta jotka armotta lyötiin maahan. Kun tulitauko puhallettiin, makasi noin 6.000 tanskalaista ja 3.000 ruotsalaista kaatuneina Lundin pohjoispuolella olevilla pelloilla.

Jäännökset Tanskan armeijasta vetäytyivät pimeyden suojassa Landskronan linnoituksen suojiin. 12 tunnin taistelun jälkeen, joka oli käyty ilman ruokaa miehistölle ja hevosille, ei kukaan enää jaksanut seurata tanskalaisia.

Kuninkaan henkilökohtainen läsnäolo ja hänen oma panoksensa oli ratkaiseva tekijä, joka käänsi tappion voitoksi. Yön tullessa Kaarle XI meni Lundin piispan-taloon, jossa piispatar Winstруп tarjosi illallisen.

Lundin taistelu oli Pohjolan historian verisin, mitä tulee kaatuneiden osuuteen siihen osallistuneista. Tässä taistelussa kaatui enemmän miehiä kuin Pultavassa 1709, jos otetaan huomioon omien ja vihollisten yhteenlaskettu määrä. Yli puolet Tanskan armeijasta tuhoutui. Ruotsalaisten kaatuneiden osuus oli noin 38 % taisteluun osallistuneista. Pultavassa ruotsalaisia kaatui 6.900 miestä eli 35 % taisteluvahvuudesta. – Vertailun vuoksi mainittakoon, että ranskalaiset menettivät 1815 Waterloossa 34 % kokonaisvoimastaan kuolleina, vankeina ja haavoit-

tuneina. Liittoutuneet menettivät maihinnousupäivänä 1944 yhteensä 2.500 miestä kaatuneina.

Lundin taistelun voitto ei vielä merkinnyt sodan päättymistä, mutta se osoitti tahdin Skånen takaisinvaltauksessa. Ruotsin ja Tanskan armeijat marssivat edestakaisin Pohjois-Skånessa ja Blekingessä, ja koko ajan tanskalaisten organisoimat sissit toimivat selustassa. Sota päättyi vasta kolme vuotta myöhemmin 26.9.1679 solmittuun Lundin rauhaan, jossa vahvistettiin Ruotsin omistusoikeus eteläisiin maakuntiinsa.

Ruotsin toimenpiteet Lundin rauhan jälkeen

Lundin rauhan jälkeen Johan Gyllenstierna nimitettiin Skånen, Blekingen ja Hallandin kenraalikuvernööriksi, ja Etelä-Ruotsissa alkoi voimakas ruotsalaistamiskampanja. Tässä prosessissa Ruotsin kirkko näytteli ratkaisevaa osaa. Pappeja kiellettiin saarnaamasta tanskaksi ja kaikki tanskalaiset kirjat kiellettiin. Kun sota alkoi, oli Skånessa 180.000 asukasta, vuonna 1718 vain 132.800, vähenystä 26 %. Lähes 9 % väestöstä oli paennut Tanskaan.

Ruotsalaistamisen helpottamiseksi 1668 perustettu Lundin yliopisto ryhtyi tosissaan valmistamaan ruotsinkielisiä pappeja ja virkamiehiä Etelä-Ruotsiin. Karjalasta ja Pohjanmaalta houkuteltiin suomalaisia muuttamaan Ruotsin eteläosiin.

Kaarle XI pani valtakunnan talousasiat kerralla kuntoon toimeenpanemalla ison reduktion eli vuoden 1632 jälkeen annettujen lahjoitusmaiden palauttamisen kruunulle. Valtion saamat lisätulot käytettiin lujan puolustuksen rakentamiseen. Ruotujakolaitos vakiinutettiin, upseereille saatiin virkatalot, rajoille rakennettiin vahva linnoitusketju ja sotalaivasto uusittiin.

Osa aatelistosta jätti Ruotsin protestina reduktiolle. Tunnetuin heistä oli valtakunnanneuvos, kenraalikuvernööri Otto Wilhelm Königsmarck. Hän matkusti Venetsiaan, jossa hänestä tuli armeijan päällikkö Kreikassa turkkilaisia vastaan käydyssä sodassa. Ateenan piirityksessä Königs-marckin tykit osuivat Akropolisin laella olevaan Parthenonin temppeliin, jossa ollut turk-

kilaisten ruutivarasto räjähti raunioittaen pahasti tempeliä.

Kuningas jakoi aatelisarvoja enemmän kuin kukaan edeltäjänsä. Ritarihuoneeseen ripustettiin yli 600 uutta vaakunaa ja kreivienkin määrä nousi 21:stä 43:een. Uudet aateliset eivät kuitenkaan saaneet mitään lahjoituksia, vaan heistä tuli lähinnä virka-aateliala.

Loppusanat

Kaarle XI on vähemmän tunnettu kuin suuret soturikuninkaat Kustaa II Aadolf ja Kaarle XII, mutta Lundin taistelun voittajana hän vakiinnutti Ruotsille sen nykyiset luonnolliset rajat. Valtakunnan talouden vakauttajana ja sotalaitoksen uudistajana hän loi perustan Ruotsin vastaiselle vauraudelle. Hän kuoli vatsasyöpään 1697 vain 36 vuoden iässä.

Esi-isäni Johan von Schwartzenhoffin nuorempi veli Anders selvisi hengissä Lundin taistelusta, mutta kaatui Kaarle XII:n sotaretkellä 9.7.1701 Väinäjoen ylityksen yhteydessä syntyneessä taistelussa puolalais-saksilaisten joukkojen kanssa.

Pekka Sillanpää

LÄHTEET

Den Svenska Historien. Albert Bonniers Förlag AB, Stockholm. 1966, 1978.

Elgenstierna, Gustaf 1932: Den introducerade Svenska Adelns Ättartavlor. Kungl. boktryckeriet P. A. Norstedt & Söner, Stockholm.

Englund, Peter 1988: Poltava. Schmidts Boktryckeri AB. Helsingborg.

Ericsson, Lars 2003: Suurvallan mahti. Kuvia Ruotsin linnoituksista 1654–1719. Schildts Kustannus Oy.

Lindqvist, Herman 1995: Historien om Sverige. Storhet och fall. Norstedts Förlag AB, Stockholm.

Lindqvist, Herman 2002: Historien om Sverige. Från istid till framtid. Norstedts Förlag AB, Stockholm.

Oksanen, Eeva-Liisa ja Markku 2003: Vehkalahden knaapit. Karisto Oy:n Kirjapaino, Hämeenlinna.

Otavan Iso Tietosanakirja. Kustannusosakeyhtiö Otava, Keuruu. 1960–1965.

Valtakunnan sukututkijat Tampereella

25 vuotisjuhla valtakunnallisten sukututkimuspäivien yhteydessä

Maaliskuussa koko Suomen sukututkijoiden katse oli kohdistuneena Tampereelle, missä vietettiin XXVII valtakunnallisia sukututkimuspäiviä. Tilaisuus juhlisti samalla Tampereen seudun sukututkimusseuran 25-vuotista taivalta.

XXVII valtakunnallisia sukututkimuspäiviä vietettiin Tampereen yliopiston juhlavissa tiloissa 20.–21.3.2004. Valtakunnalliset järjestettiin yhteistyössä Tampereen seudun sukututkimusseuran ja Suomen Sukututkimusseuran kanssa. Paikalle saapui kahtena päivänä yhteensä yli tuhat henkeä. Väkeä oli kuitenkin paljon enemmän, sillä kaikki eivät kirjoittaneet nimeään vieraskirjaan. Lauantai-iltapäivänä vallitsi suoranainen tungos ja näyttelypöytien ääreen piti suorastaan jonottaa.

Esitelmät yliopiston juhlasalissa keräsivät myös runsaasti kuulijoita. Erityisesti professori Pertti Haapalan Tampere-aiheinen esitelmä veti suuren salin täyteen. Vapaita paikkoja ei juuri näkynyt, vaikka saliin mahtuu yli 400 henkeä. Yleisöpulasta ei ollut tietoa muidenkaan esitelmien kohdalla. Voi hyvin sanoa, että kaikki esitelmät saivat ainakin 300 kuulijaa. Sunnuntainen paneelikeskustelu veti jälleen salin ääriään myöten täyteen. Keskustelua olisi riittänyt vaikka kuinka pitkäksi aikaa, kun yleisö pääsi ensin vauhtiin.

Päivien suosio johtui varmasti osittain siitä, että Tampere sijaitsee keskeisellä paikalla. Lisäksi Tampereen ympäristössä myös asuu paljon sukututkimuksen harrastajia, mikä näkyy seuramme omassakin toiminnassa. Joka tapauksessa näin runsas osanotto oli silti iloinen yllätys.

Parasta valtakunnallisissa sukututkimuspäivissä on se, että siellä tapaa aina tuttuja sekä läheltä että kaukaa. Yliopiston ravintolan pöydistä kaikui aamusta iltaan

Valtakunnallisilla sukututkimuspäivillä julkistettiin Vuoden sukukirja 2003 -kilpailun voittaja. Vuoden sukukirjaksi valittiin Eeva-Liisa Oksasen ja Markku Oksasen teos Vehkalahden knaapit. Kuvassa kirjoittajaparin lisäksi Anneli Hollamaa (vas.), jonka keräämää materiaalia ja tutkimuksia on teoksessa käytetty hyväksi. Kuva: Jorma Oinonen.

vilkas puheenporina. Puheet aroista ja mykistä suomalaisista saa todellakin unohtaa, kun kysymys on sukututkijoista! Yhteinen harrastus tarjoaa puheenaiheen, vaikka ei entuudestaan tuntisikaan samassa pöydässä istuvia. Samoin aulassa muodostui keskusteluryhmiä näyttelypöytien ääreen ja muuallekin. Monen vieraan päivä oli pelastettu, kun joltakin näyttelypöydältä löytyi yllättäen omasta suvusta kertova julkaisu.

Iltajuhla pidettiin Finlaysonin palatsin upeissa tiloissa. Seuran juhluvuoden kunniaksi paikalle oli kutsuttu Tampereen seudun sukututkimusseuran kunniajäsenet, joista valtaosa tulikin paikalle. Ilta kului rattoisasti seurustelun merkeissä.

Seuramme voimahahmoja 25-vuotistaipaleelta: Kirsti Vimpari, Rakel Kivimaa (perustajajäsen), Seija Jäminki ja Orvo Lippinen (entinen puheenjohtaja). Kuva: Jorma Oinonen.

Koska kyse oli valtakunnallisista sukututkimuspäivistä, niin oman seuramme 25-vuotisjuhla jäi hieman vähemmälle huomiolle. Siksi pyrimme vielä tällä syyskaudella ja omilla Sampolan sukututkimuspäivillä ensi tammikuussa juhlistamaan seuran syntymäpäivää

monin eri tavoin. Seuramme neljännesvuosisatainen taival on toki useammankin juhlan arvoinen.

Tiina Miettinen

*Suuret kiitokset talkooväelle!
Ilman teitä ei tilaisuus olisi onnistunut.*

Vastabakoinen kihlapari käräjillä Oliko hopeasormus merkki kihlauksesta?

Kokemäen syyskäräjillä 1689 käsiteltiin vastabakoisen kihlaparin asiaa. Morsian, jo kolmen aviomiehen leski Anna Catharina Juhantytär ei välittänyt paljoakaan sulhasestaan Baltsar Arvidinpojasta, mutta ei olisi sallinut hänen avioitua muidenkaan kanssa.

Oikeuden pöytäkirjaan kirjoitettiin:

“Pitäjänskirjuri Daniel Laurinpojan leski Anna Catharina Juhantytär Paistilasta ilmoitti oikeudelle, että Baltsar Arvidinpoika, joka nyt palvelee Kokemäenkartanossa, antoi tammikuussa kaksi vuotta sitten hänelle avioliittolupaus- ja kihlajaislahjaksi hopeasormuksen ja rintasoljen, mihin myös Baltsarin vanhemmat olivat myöntyneet. Baltsar oli pysynyt lupauksessaan näihin aikoihin asti, mutta nyt hän haluaa hylätä Annan ja ottaa aviokseen Maria Niilontyttären Kokemäenkartanosta.

“Baltsar kielsi kopeasti antaneensa mainitun hopean Anna Catharinalle kihlajaisiksi, vaan ainoastaan pantiksi oluesta ja paloviinasta. Mutta kun varanimismies Henrik Strandsten ja lautamiehistö vakuuttivat hänelle, ettei Anna ole pitänyt krouvia, ei hän voinut kieltää avioliittolupaustaan. Mutta hän esitti, että Anna, jolla oli jo ollut kolme miestä, oli jo vanha, eikä hän nuorena miehenä voisi tulla hänen kanssaan hyvin toimeen, ja aikoo sen vuoksi avioitua nuoremman kanssa.

“Tähän Anna Catharina vastasi, ettei paljonkaan välitä Baltsarista, vain, että tämä ei saisi avioitua muualle niin kauan kuin Anna elää. Sekä Anna että Baltsar sanoivat, etteivät ole olleet keskenään laittomassa yhteydessä. Baltsarin vanhemmat Arvid Pentinpoika ja Sofia Maununtytär ilmoittivat kuitenkin tahtonsa olevan, että poika menisi mieluummin Anna Catharinan kuin Maria Niilontyttären kanssa naimisiin. Tämä mer-

Anna oli jäänyt jo kolmesta aviomiehestä leskeksi. Baltsar esitti oikeudelle, ettei hän nuorena miehenä voisi tulla Annan kanssa hyvin toimeen.

kittiin muistiin ja avioliittoasia alistettiin korkea-arvoisen kirkkokonsistorion päätettäväksi.”

Tilanne selvisi Baltsarin kannalta hyvin. Kihlauksen purku onnistui, sillä hänen puolisonaan mainitaan SAY:ssa Maria vuodesta 1691. Baltsar toimi Kokemäenkartanon viestinviejänä (utridare) ainakin vuonna 1692, jolloin hänet mainitaan Lapin käräjillä. Baltsarista tuli isänsä Arvidin jälkeen Kokemäen Paistilan Hyytin isäntä vuonna 1697.

LÄHDE

Kokemäen käräjät 23.9.1689, s. 504–505.

Virpi Nissilä – Ulla Koskinen

VII

Kuulutko Sukuuni

-tapahtuma

16.-17.10.2004 klo 10.00 - 17.00 (su 16.00)

Vantaan ammatillinen koulutuskeskus
Tennistie 1, 01370 VANTAA

Tapahtuman avaa

isä Mitro

Helsingin ortodoksisesta seurakunnasta

Näyttelyosastoja n.60

Luennot lauantaina:

FM Terhi Torkki: Karjalainen suku tänään
VTM Matti Heiniemi: Ruotusotilaat sukututkimuksen ongelmana
Yli-intendentti Sirkku Dölle: Valokuva ja sukututkija

Luennot sunnuntaina:

Tj. Markku Pihlajaniemi: Käräjäpöytäkirjat sukututkijan silmin
Amanuenssi Klaus Kaartinen: Rikokset Vantaalla museon näkökulmasta
DI Kalevi Hyytiä: Kotisivut sukututkimuksessa

Osastovaraukset sivuiltamme:

<http://personal.inet.fi/perhe/suvut/vangenus.htm>
tai puh. 040 - 539 3323, 0500 - 400654, 050-546 4663
Tapahtuma-avustajat sivuiltamme tai puh. 040-837 9705

Valvottu vaatesäilö, iso ilmainen parkkipaikka, hyvät julkiset liikenneyhteydet
Lisätietoja sivuiltamme tai puh. 040 - 534 4854

Järjestäjänä: Vantaan Seudun Sukututkijat ry

Kahvila-ravintola

Vapaa pääsy

Sisällysluettelo

Pääkirjoitus	3	HisKi-tallennus jatkuu	
Seuran hallitus uusiutui	4	Katsaus Pirkanmaan pitäjiä tilanteeseen	16
Hallitus esittäytyy	5	Iso-Kaupin emännän kaamea salaisuus	18
Tampereen kesäyliopistossa kurssi:		Pohjanmaan pääkaupungissa	
Sukututkija ja Suomen historian lähteet	7	Kevätretki Vaasaan	25
Kemiöstä Pirkanmaalle	8	Laitikkalan isäntien puumerkit vuodelta 1786	28
In memoriam	11	Lundin taistelu 1676	30
Kylläpäs on kumma etunimi!		Valtakunnan sukututkijat Tampereella	
Onkohan niitä enemmänkin?	12	25-vuotisjuhla valtakunnallisten sukututkimuspäivien	
Sukusilppua		yhteydessä	36
Lehdistöstä keväällä ja kesällä 2004 poimittuja suku-		Vastahakoinen kihlapari käräjillä	
aiheisia uutisia	13	Oliko hopeasormus merkki kihlauksesta?	38